

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра китайської філології

Кваліфікаційна робота магістра з китайської філології
на тему:

ФУНКЦІЙНІСТЬ ВИГУКІВ У СУЧАСНОМУ
КИТАЙСЬКОМОВНОМУ ДИСКУРСІ: ГЕНДЕРНИЙ АСПЕКТ

Студента(тки) групи ЗМкит 60-22
факультету східної і слов'янської філології
заочної форми навчання
Освітньої програми
Східна філологія: китайська мова і
література, переклад, методика навчання
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.065 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – китайська

Ковриги Валерії Вадимівни

Науковий керівник:

д. філол. наук, проф. Валігура О.Р.

Допущена до захисту

«__» _____ 2023 року

Завідувач кафедри

(підпис)

(ПІБ)

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИГУКУ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ.....	12
1.1 Проблематика досліджень вигуків у сучасних лінгвістичних дослідженнях.....	12
1.2 Особливості дослідження перекладу категорії вигуку в сучасному китайському мовознавстві.....	17
1.3 Особливості дослідження гендерності у сучасних лінгвістичних дослідженнях.....	21
Висновки до розділу 1.....	27
РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОСНОВ, ПОНЯТТЄВОГО АПАРАТУ Й ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	29
2.1 Критерії відбору матеріалу для дослідження функційності вигуків у сучасному китайськомовному дискурсі (гендерний аспект).....	29
2.2 Методологія дослідження функційності вигуків у сучасному китайськомовному дискурсі (гендерний аспект).....	32
Висновки до розділу 2.....	36
РОЗДІЛ 3. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ВИГУКІВ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ.....	38
3.1 Загальні класифікації та типологізації вигуків сучасної китайської мови.....	38
3.2 Функціонально-семантичні особливості вживання найуживаніших вигуків сучасної китайської мови у романах Чжан Айлінь "Кохання у зруйнованому місті", "Стара діва", "Червона роза та біла роза".....	42

Висновки до розділу 3.....	56
РОЗДІЛ 4. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЖИВАННЯ ВИГУКІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ НА ОСНОВІ РОМАНІВ ЧЖАН АЙЛІНЬ "КОХАННЯ У ЗРОЙНОВАНОМУ МІСТІ", "СТАРА ДІВА", "ЧЕРВОНА РОЗА ТА БІЛА РОЗА"	62
4.1 Особливості вживання вигуків чоловіками у сучасній китайській мові	62
4.2 Особливості вживання вигуків жінками у сучасній китайській мові	75
Висновки до розділу 4.....	79
ВИСНОВКИ	83
РЕЗЮМЕ.....	87
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	92
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	96
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Особливості відображення емоційної складової людської діяльності у мові все частіше стають об'єктами теоретичних та експериментальних досліджень мовознавців. Проблема мови та емоцій стає новою тенденцією досліджень, адже наразі у суспільстві все частіше постає питання самовираження; люди прагнуть бути тими, ким вони є, і не приховувати своїх власних почуттів ані у повсякденному житті (тобто під час безпосередньої комунікації), ані у мистецтві (у художніх творах, кіноіндустрії, у просторах мережі Інтернет).

Глобалізаційні процеси, як і поглиблення впливу засобів масової інформації та Інтернету, змінюють закоренілі поняття, світогляди та звичаї суспільства. Китайський соціум також не став виключенням. Найпростішим та усім зрозуміли стане приклад з китайської художньої літератури. Раніше автори класичних творів не виносили почуття героїв на передній план, уся увага читача мала бут сконцентрована на подіях. У танських новела зазначається, що говорити про свої почуття у суспільстві майже заборонено, табу. Сучасна світова ситуація повна протилежність зазначеній вище. Соціум все частіше шукає і все більше цінує щирість почуттів та емоцій, хоробрість людини відкритись світові.

Нам відомо, що існують вербальні та невербальні засоби вираження думок та емоцій людини. Ще й досі такі мовні засоби як інтонація, частки та вигуки, які репрезентують суб'єктивний сенс речення, можуть помилково вважатися неважливими компонентами мовлення, адже вони не мають лексичної та синтаксичної функції у мові. Проте практика демонструє, що саме емоційний характер речення найчастіше відіграє вельми важливу роль для розуміння усіх відтінків сенсу висловлювання при комунікації із носіями мови.

Популяризація вивчення китайської мови у всьому світі створила необхідні засади (а саме попит та можливості) для різнопланових наукових досліджень фонетичних, лексичних, граматичних та інших аспектів китайської мови. Результати досліджень у цій сфері є доволі корисними для вдосконалення рівня розмовної мови у процесі її вивчення. Вживання таких засобів проявлення емоцій додає мові природності та максимально наближає до мови оригіналу, тобто мови носіїв. Слід зазначити, що у письмовій мові (здебільшого у художніх творах) вигуки, спільно з емоційними частками та особливими граматичними конструкціями, є чи не єдиним засобом вираження емоцій у прямій мові.

Однак, для того, щоб досліджувати вигук як частину мови, його вплив на емоційне забарвлення речення необхідно для початку визначити, що взагалі таке вигук з точки зору мовознавства. Тож, вигук (叹词) – це частина мови, що включає незмінні слова, а також словосполучення, зазвичай, морфологічно нероздільні і такі, що виступають у мові як односкладові речення і слугують для вираження почуттів (радість, здивування, обурення, роздратування, злість, біль, відраза, подив та ін.), почуттів, душевних станів та інших реакцій, не називаючи їх (Калашник, 2015). 实用汉语语法 подає таке визначення вигукам: "叹词表示感叹或者呼唤应答的词", – це слова, що позначають безпосередньо вигук, або закликають до відповіді.

Вигуки тісно пов'язані зі звуконаслідуванням (навмисним відтворенням звуків, які супроводжують дії людини, тварин чи предметів) і є словами-сигналами, що використовуються для вираження вимоги, бажання, спонукання до дії, а також для швидкого реагування людини на різні події дійсності. Часом ці утворення є заміниками відомих висловів і цілих речень. Вигук широко репрезентує можливості емоційної виразності у мовній картині китайського світу (Калашник, 2015).

В сучасному світі гендерність має соціокультурний контекст, що пов'язаний із феноменом привласнення окремому індивіду специфічних характеристик, рис та норм поведінки, відповідно до біологічної статі. Дослідження впливу гендерності на використання мови, на наш погляд, є надзвичайно важливим з огляду на те, що вибір мовних одиниць (в цьому дослідженні, зокрема, вигуків) напряму залежить від гендеру людини. Хоча гендер не є лінгвістичною категорією, аналіз лексичних структур мови, у числі інших мовних явищ, дозволяє отримати інформацію про те, яку роль відіграє гендер у тій чи іншій культурі, які поведінкові норми для чоловіків та жінок є характерними для різних мовленнєвих ситуацій, як змінюється уява про гендерні норми в суспільстві. Гендерна лінгвістика – це досить новий напрям, який стає все більш популярним. Він вивчає особливості мови жінок та чоловіків, відмінні риси жіночого та чоловічого мовленнєвого стилю.

Вигуки сучасної китайської мови є суттєвими елементами спілкування, що слугують виразниками емоцій та почуттів, не називаючи їх. Вигуки використовуються на різних етапах мовленнєвого акту і, відповідно, мають певні позиції у реченні. Вивчення функцій вигуків у сучасній китайській мові важливе, оскільки вигуки є невід'ємною частиною мовлення та мовного виразу. Вони можуть відображати емоції, стосунки та комунікативні цілі. Розуміння функцій вигуків сприяє кращому розумінню комунікативних процесів. Використання вигуків залежить від багатьох факторів, одним із яких є і гендер мовця. Дослідження гендерних аспектів у мові важливе через те, що мовлення та мова грають суттєву роль у створенні та підтримці статевих ролей та гендерної ідентичності в суспільстві. Розуміння того, як мова відображає гендерні структури та стереотипи, дозволяє краще розуміти сучасні соціокультурні та гендерні динаміки. Об'єднання гендерного аспекту та функційності вигуків у мовному аналізі дозволяє застосовувати міждисциплінарний підхід, який розширює

розуміння впливу мови на гендерну ідентичність та сприйняття. Все вище зазначене, а також потреба у розкритті проблеми використання вигуків сучасної китайської мови на рівні речення з точки зору гендерності підкреслює **актуальність роботи.**

Мета роботи – дослідити особливості вживання та вплив вигуків на емоційне забарвлення речення у сучасному китайськомовному дискурсі в контексті гендерності, описати особливості та відмінності у вживанні вигуків чоловіками та жінками в сучасному китайському суспільстві, вивести основні тенденції вживання вигуків у реченнях сучасної китайської мови в розрізі впливу гендера мовця на мовлення.

Досягнення мети передбачає виконання таких **завдань:**

- обґрунтувати теоретичні засади дослідження вигуку, його функцій та впливу на емоційне забарвлення речення;
- окреслити особливості перекладу категорії вигуку
- обґрунтувати теоретичні засади дослідження гендерності у сучасних лінгвістичних дослідженнях
- виявити основні функціонально-семантичні особливості вживання вигуку як частини мови та важливого чинника вираження емоцій;
- схарактеризувати та типологізувати основні види вигуків.
- окреслити особливості вживання вигуків сучасної китайської мови в залежності від гендеру мовця.

Об'єктом дослідження є вигук як особлива частина мови у сучасній китайській мові

Предмет дослідження – функційні особливості вживання вигука у реченнях, його вплив на емоційне забарвлення речення в контексті гендерності.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань роботи передбачалося застосування

теоретичних загальнонаукових методів, зокрема *абстрагування, формалізації, індукції та дедуції* для огляду стану вивчення досліджуваної проблематики. Для характеристики і типологізації функціональних особливостей вигуків було використано *метод безпосередніх складників; контекстуальний методи* було застосовано для встановлення особливостей функціонування вигуків в тексті художнього стилю; для відбору ілюстративного матеріалу було застосовано *метод суцільної вибірки*. Методи, що використані у роботі, зумовлені природою аналізованого об'єкта та предмета дослідження. В основу було покладено *індуктивно–дедуктивний метод*, спрямований на накопичення мовного матеріалу – вигуків, використання яких у конкретних висловленнях є прагматично обумовленим, і їх наступного аналізу – з метою встановлення закономірностей вибору мовцем відповідних вигуків у конкретних ситуаціях мовленнєвого спілкування.

Практичне значення цього дослідження полягає в можливості використання його результатів в процесі викладання китайської мови, зокрема таких дисциплін як "Практична граматики китайської мови", "Теоретична граматики китайської мови", "Практичний курс перекладу з китайської мови", а також для подальшого дослідження особливостей китайської лінгвокультури. Отримані в роботі результати є внеском до загальної теорії перекладу, зіставного мовознавства, лексикології, теоретичної граматики та методики навчання.

Матеріалом цього дослідження слугують відібрані речення (120) із романів сучасної китайської письменниці Чжан Айлін "怨女" ("С тара діва"), "倾城之恋" ("Кохання у зруйнованому місті") та "红玫瑰与白玫瑰" ("Червона роза та біла роза").

Новизну нашого дослідження можна описати декількома пунктами:

- Це дослідження поєднує аналіз функційності вигуків, які є важливою частиною мовлення, з гендерним аспектом. Такий підхід є новаторським, оскільки дозволяє розглянути, як мовлення і спосіб вираження емоцій відображають гендерні ролі та стереотипи.
- Наша робота акцентує увагу на сучасних аспектах китайської мови, враховуючи сучасні соціокультурні та гендерні зміни.
- Вивчення функційності вигуків у контексті гендерного аспекту передбачає міждисциплінарний підхід, що розширює розуміння впливу мови на гендерну ідентичність.
- Дослідження гендерних аспектів у китайській мові може допомогти краще розуміти гендерні структури та стосунки у китайському суспільстві, а також в інших контекстах. Це важливий внесок у глибоке розуміння культурних практик.

Таким чином, новизна цієї наукової роботи полягає в поєднанні аспектів функційності мови та гендерного аналізу у сучасній китайській мові, що розширює знання у галузі лінгвістики та гендерних досліджень.

Апробація результатів дослідження відбувалася на Міжнародній науково-практичній конференції "AD ORBEM PER LINGUAS. ДО СВІТУ ЧЕРЕЗ МОВИ" на базі Київського Національного Лінгвістичного Університету (18-19 травня 2023 року). Тези доповіді "Функційно-семантичні особливості вигуків у сучасній китайській мові" було опубліковано у матеріалах конференції, 2023 рік, с. 166-168.

Структура. Робота складається зі вступу, чотирьох розділів з висновками до кожного з них, висновків до всієї роботи, резюме, списку використаних джерел та ілюстративного матеріалу. Обсяг роботи становить 88 сторінки.

У вступі описано актуальність теми, визначена мета та завдання, об'єкт та предмет дослідження, висвітлено наукову новизну, практичне значення, а також надана інформація про апробації результатів дослідження.

У першому розділі було окреслено теоретичні засади дослідження вигуку та гендерності (а також гендерної лінгвістики як науки) у сучасних китаємовних та вітчизняних джерелах, а також було проаналізовано проблеми перекладу вигуку як категорії. Також ми описали усі стратегії перекладу та передачі значення вигуків у реченнях, де неможливо підібрати аналог або перекласти вигук.

Другий розділ презентує методологічним аспектам нашого дослідження. Було описано методи цього дослідження, а також пояснено критерії відбору матеріалу для аналізу функціонування вигуків сучасної китайської мови з точки зору гендеру мовця. Була надана коротка характеристика творчості Чжан Айлін, романи якої і стали матеріалом нашого дослідження.

Третій розділ було присвячено аналізу 9 найрозповсюдженіших та найуживаніших вигуків сучасної китайської мови. На базі відібраних лексичних одиниць вигуки було вивчено в контексті різноманітних класифікацій, що було представлено у першому підпункті розділу. В цьому розділі увага також була приділена функційності вигуків та ілюстрації чотирьох основних функцій вигуків у реченні.

Четвертий розділ присвячений аналізу різниці використання вигуків чоловіками та жінками у сучасній китайській мові. На основі вибірки матеріалу нами було визначено декілька основних тенденцій у використанні вигуків різними гендерами.

У висновках підбито підсумки нашого дослідження, проаналізовано розбіжностей та подібностей у вживанні вигуків чоловіками та жінками, вивчено наявні на сьогоднішній день класифікації вигуків у сучасних

синологічних дослідженнях, описані основні функції та емоційно-експресивні характеристики вигуків у сучасній китайській мові.

Список використаних джерел складається із 43 найменувань, у тому числі 18 джерел іноземною мовою.

Список джерел ілюстративного матеріалу складається із 3 романів Чжан Айлін, а саме "怨女" ("С тара діва"), "倾城之恋" ("Кохання у зруйнованому місті") та "红玫瑰与白玫瑰" ("Червона роза та біла роза").

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ВИГУКУ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВИ

Глибокі та масштабні дослідження китайської мови як системи та її складових (граматики, словникового складу, фонетики) і їхнє включення до глобального вивчення китайської мови беруть свій початок від видання "Граматичного компендіуму пана Ма", яке належало Ма Цзяньчжуну (马建忠), та це сталося лише у 1898 році. Саме ця наукова праця почала другий етап розвитку граматичної думки в Китаї.

Мовні засоби вираження емоцій здавна цікавили вчених, але сам об'єкт лінгвістичних досліджень виявилися в центрі уваги порівняно недавно. Тому варто зазначити, що ця категорія потребує подальшого ретельного дослідження та уточнення.

1.1. Проблематика дослідження вигуків у сучасних лінгвістичних дослідженнях

Статус вигуків у сучасній українській мові досі неоднозначний. Вихованець В.І. та Городенська К.Г. (2004) визначають вигук як "...проблемний, особливо з погляду класифікації". У енциклопедії "Українська мова" вказано, що вигук – це "особливий лексикограматичний клас слів (розряд, частина мови) незмінюваних слів, які не належать ні до повнозначних, ні до службових слів. Вони є засобом вираження (не називання) емоцій, почуттів, експресивних оцінок, вольових спонукань мовців" (с. 398).

Використання вигуків передає різні емоційні стани мовця, вони можуть виражати як негативні, так і позитивні емоції. Усі типи вигуків реалізують закладені в них функції – передусім, комунікативну – для

вираження емоцій і волі, інколи стилістичну – для збагачення і підкреслення власного стилю мовлення, звертаючи в такий спосіб увагу на певну проблему чи свою особу. Їхнє використання не є особливо різноманітним, проте дозволяє оцінити емоційний стан доповідача, або зрозуміти ставлення до порушеної проблеми тощо (Романюк, 2014, с. 144).

І вигуки, і звуконаслідувальні слова більшість дослідників об'єднує в один лексико-граматичний клас слів. Однак Томіліна Г.Я., Мацегора І.Л. (2012) дійшли висновку, що вигуки – це незмінюваний лексико-граматичний клас слів, що не належить ні до самостійних, ні до службових частин мови. Цей відкритий клас поповнюється новими словами переважно за рахунок запозичень (с. 440).

"Вигуки як лексико – граматичний клас одиниць, що мають своєрідне значення, відбивають дійсність нерозчленовано, не відокремлюючи емоційне від раціонального, є характерним елементом певної сфери мовлення, тісно пов'язаним з паралінгвістичними, невербальними засобами. Така природа вигуків зумовлює їхнє особливе місце в системі частин мови. Вони виконують важливі функції у мовленні, – зазначає Каптюрова О.В. (2005), тобто визнає вигуки як окремий лексико-граматичний клас. Однак авторка також акцентує на тому, що "...статус вигуків як частини мови, їхній склад, ознаки та функціонування у мовленні ще остаточно не визначені"(с. 21).

Втім, вважається, що вигук – це, все ж таки, окрема частина мови. У сучасному розвитку прагмалінгвістики стає очевидним, що вигуки мають унікальні властивості, які відсутні навіть у основних частинах мови. Основна особливість полягає в тому, що вигуки можуть самостійно передавати повідомлення, не потребуючи синтаксичної підтримки.

Дослідження вигуків як частини мови (та чи є вигук частиною мови взагалі) презентує цілий ряд проблем. В плані теоретичних досліджень – це виявлення сутності вигуків, в практичному плані – це дослідження

особливостей функціонування та використання вигуків, сфери їх вживання та всебічні класифікації.

Вивченню вигуків приділяли увагу як китайські, так і європейські науковці. Наприклад, найвідомішими є праці – Ду Даоліу "Дослідження вигуків речень сучасної китайської мови" (杜道流 "现代汉语感叹句研究"), Ма Цзяньчжун та його наукова праця "Грамматичний компендіум пана Ма" (马建忠 "马氏文通"), Хун Сінхай в роботі "Морфологія і синтаксис китайської мови", Чен Вандала "Практична граматики сучасної китайської мови" та інші (Каптюрова, 1997, с. 50)

Багато хто з мовознавців, зокрема, радянські дослідники., включали вигуки у розряд часток, тобто взагалі не виділяв як окрему частину мови. Зазначається, що експресивні частки надають різні експресивні, модальні та додаткові значення реченням. Це рідкісне явище, що спостерігається лише в деяких мовах. Японський синолог Канегае Нобуміцу, наприклад, вбачає в наявності "експресивних часток" у китайській мові (які ми називаємо вигуками та вивчаємо в цій роботі) істотну особливість. Зазвичай ці частки асоціюються з усім реченням і розміщуються в кінці речення, тому їх часто називають фразовими або кінцевими частками. Але варто відзначити, що деякі частки цього типу також можуть впливати на окремі структурні елементи речення, і в таких випадках вони розташовані всередині речення.

Необхідно зазначити, що через те, що у китайській мові кордони між частинами мови не дуже стійкі й одне слово може виступати різними частинами мови в залежності від позиції у реченні, мовознавці дуже довго не виділяли вигук як окрему частину мови зі своїм особливостями вживання у своїх класифікаціях.

Що ж стосується саме китайських дослідників, то тут можна зазначити, що й наразі китайські мовознавці не дійшли єдиної думки щодо місця вигуків у мовній системі. Лі Цзіньсі(黎锦熙, 2007), наприклад,

включає цей клас слів в так звані "слова стану", Ван Ляо-і (王了一, 1951) розглядає вигуки як окремий клас, Люй Шусян (吕叔湘, 1959) об'єднують вигуки і звуконаслідування в один клас "звуконаслідувальні слова". Чжан Чжигу (张志公, 1953), Ху Юйшу (胡裕树, 1990) також виділяють вигуки в окремий клас слів.

Розбіжності у визначенні категоріальної приналежності вигуків обумовлені неоднорідністю та різноплановістю складових цього класу лексичних одиниць. Це стало причиною створення великої кількості класифікацій. Такі класифікації можуть бути за значенням, за етимологічним походженням, за морфемною будовою, за фонетичними особливостям тощо. Ці класифікації були детально розроблені українськими китаєзнавцями.

Хоча сучасне українське китаєзнавство вважається відносно молодим, українські дослідники внесли великий вклад у дослідження китайської мови та культури. В.О. Кіктенко (2018) визначає XVII століття як початок ознайомлення українських дослідників із Китаєм (с. 205). Зокрема, багато наукових праць було написано у галузі китайської граматичної, лексичної, фонетичної, синтаксичної систем. Велика увага була приділена й вивченню вигуків, найбільш відомі українські науковці, що досліджували вигук, такі: Нестеренко О.О., Калашник Л.С.

О. О. Нестеренко у своїх працях звернулася до дослідження структурно-семантичних та функціональних особливостей вигуків сучасної китайської мови. На основі аналізу семантичної парадигми вигуків сучасної китайської мови дослідниця встановила, що характерними для неї є явища моносемії, полісемії, омонімії, синонімії та антонімії. Дослідниця запропонувала експериментальну класифікацію вигуків сучасної китайської мови за семантичним критерієм, розроблену на основі типології А. Вежбицької шляхом її структурної деталізації та доповнення

відповідними елементами згідно з лінгвістичними реаліями китайської мови (Кіктенко, 2018, с. 205).

Аналізуючи різні класифікації вигуків, що існують у сучасному мовознавстві, О.О. Нестеренко зазначає, що до вигуків можуть залучатися різноманітні за своєю структурою та етимологією лексичні одиниці. Деякі китайські дослідники, наприклад, Люй Шусян (吕叔湘) та Чжу Десі (朱德熙) включають вигук до складу ономапоєї. (Ономапоєя – звуконаслідування, а також утворення слів шляхом звуконаслідування (Ганич, Олійник, 1985, с. 186)). Проте, на відміну від звуконаслідувань (наприклад, 叭 bā , 叽 jī) вигуки передають емоції та займають автономну позицію в реченні (Нестеренко, 2015). Наприклад: "哎呀! 我把手机丢了, 我怎么办呢"? āiyā! Wǒ bǎ shǒujī diūle, wǒ zěnme bàn ne? – *"Ой-ой-ой, я загубив свій телефон, що ж робити?"*. Все це лише підтверджує ту теорію, що вигуки – окрема частина мови.

"У сучасній китайській мові вигуки тісно пов'язані з модальними частками. З формальної точки зору морфеми 啊 ā, 哎 āi, 嘿 hēi можуть бути і модальними частками, і вигуками, однак вони займають різні позиції в реченні", – зазначає О.О. Нестеренко (2015). Наприклад: "啊, 你是谁啊? ā, nǐ shì shéi a – *А, ти хто такий?"*, де в першому випадку використання морфема "啊 ā" – вигук оклику, а у другому – модальна частка.

Таким чином, можна вивести декілька основних аспектів дослідження вигуків у сучасному мовознавстві, а саме:

- 1) Все ще точаться суперечки щодо місця вигуків у системі мови. Китайські мовознавці розділилися умовно на два табори щодо визнання та невизнання вигуку окремою службовою частиною мови.

- 2) Через невизначений стан вигуків у мовній системі, тривалий час вигук не досліджувався як окрема мовна одиниця, тому й досі існують функційні аспекти використання вигуків у мовленні, що потребують детальних майбутніх досліджень.
- 3) Все ж існує велика та розгалужена система класифікації вигуків, що інвентаризують вигуки, базуючись на різних факторах, таких як фонетичний, структурний, семантичний, функційний та інші фактори.

1.2 Особливості дослідження перекладу категорії вигуку в сучасному китайському мовознавстві

Незважаючи на досить широкі міжнародні контакти, об'єми перекладу китайського літературного надбання українською мовою не є досить великими, і тому немає чітких норм перекладу саме вигуків. Проблематичною це тема стає і через те, що у китайських вигуків не може бути одного чітко виокремленого варіанту перекладу, адже як вже зазначалося у попередньому розділі, значення (а відповідно і переклад) вигуку залежить від багатьох факторів, таких як тон, контекст, позиція в реченні, сполучуваність з іншими вигуками, інтонація, акцентованість та навіть гендер мовця.

Досліджуючи вигуки китайської мови, Гоу Жуй (郭锐) у своїй праці "Дослідження частин мови сучасної китайської мови" (2002) зазначає три основні характеристики вигуків:

- 1) Варіативність вигуків за їхньою формою та будовою (один склад (啊 ā), одне слово (啥 shá), поєднання більше ніж одного слова

(啊呀 āyā), похідні вигуки, що були контекстуально утворені від інших частин мови (我的天 wǒ de tiān)).

2) Вигуки – це емотивні слова, без особливого референтного наповнення, що дуже залежать від контексту.

3) У більшості випадків вигуки займають першу позицію в реченні і функціонують як незалежна одиниця мовлення, без граматичних зв'язків чи інших синтаксичних компонентів.

Усі ці характеристики типові для вигуків як класу у багатьох мовах, включаючи й українську мову. Це створює платформу для кращого розуміння функціонування, вживання та перекладу вигуків. Відповідно до системи перекладацьких трансформацій у китайському перекладознавстві, існує цілий ряд способів перекладу (Пін Ченхуа, 2010). Наводимо їх у вигляді таблиці:

Таблиця 1.1

Перекладацькі трансформації у китайському перекладознавстві

№	词语翻译	句法翻译	辞格与翻译
1	对等译法 еквівалентний переклад	换序译法 синтаксичні перестановки	直译法 еквівалентний переклад
2	具体译法 конкретизація	断句译法 членування речень	意译法 адекватний переклад
3	抽象译法 абстрактизація	转句译法 логічний розвиток значень	弥补法 компенсація втрат
4	增词译法 додавання слів	合句译法 об'єднання речень	

5	省词译法 вилучення слів	缩句译法 скорочення речень	
6	合词译法 об'єднання слів	转态译法 заміна типу речення	
7	转性译法 заміна частин мови	正反译法 антонімічний переклад	
8	换形译法 заміна форми		
9	褒贬译法 переклад експресивного забарвлення		

Утім, не всі ці засоби перекладу можна використати для вирішення проблем перекладу саме вигуків. Так, наприклад, аналізуючи складнощі, що можуть виникати в процесі перекладу емоційної лексики (вигуки включно) можна вивести таку формулу перекладу вигуків: "Якщо вигуки не за будь-яких причин не було перекладено саме як вигуки, існує 3 шляхи їх компенсації".

Першим способом компенсації є "Лексична компенсація", коли емоційний елемент при перекладі передається за допомогою додавання інших лексичних емоційно-забарвлених одиниць. Наприклад, *哇，我们明天一起看看那片电影！* - wā, wǒmen míngtiān yīqǐ kàn kàn nà piàn diànyǐng - *Ми той фільм завтра разом із задоволенням подивимося* (захоплення, що в оригінальному реченні передає вигук 哇 wā, було замінено в перекладі на формулу прийменник + іменник "із задоволенням" для передачі необхідної емоції). Або *唉呀，真糟糕，黎明时怎么办呢？* - Āi ya, zhēn zāogāo, límíng shí zěnmē bàn ne - *І що ж тому бідному Лі Мінши тепер робити-то?*

Наступним способом є "Граматична компенсація", коли експресивність вигука, яка не була передана при перекладі відповідним вигуком, компенсується граматичними конструкціями мови перекладу. Наприклад, *嘿！你得到了那么多啊！支持下去吧！* - Hēi! Nǐ dédàole nàme

duō a! Zhīchí xiàqù ba - *Ну вже стільки всього досягнуто! Ти тільки не зупиняйся!* (В цьому реченні вигук 嘿 hēi, що використовується в оригінальному реченні для привернення уваги реципієнта, було граматично замінено пасивним реченням "було досягнуто"). Або 唉, 我来了- Āi, wǒ lái le - *Ось і я!* – де вигук 唉 āi виражає готовність або згоду замінюється сталим граматичним компонентом "ось і...".

Зрештою, способом компенсації перекладу вигуків є "Інтонаційна компенсація". Його суть полягає в використанні інтонації мовця для передачі необхідних сенсів та емоційності, що в оригінальному реченні передавалася вигуком. Наприклад, 嗯嗯, 你说的也是对的。 - Ēng ēng, nǐ shuō de yě shì duì de. - *Вірно говориш!* Або: 没长眼啊? 我打死你个王八蛋! Méi zhǎng yǎn á? Wǒ dǎ sǐ nǐ gè wángbā dàn - *Ти що, сліпий!? Я тебе зараз як відлупцюю, дурень!* (використання жаргонної лексики для передачі атмосфери сварки). Це речення особливо цікаве для нашого дослідження, адже тут вигук 啊 á займає не найхарактернішу для будь-якого вигука позицію в кінці речення. В цьому випадку вигук використовується не стільки, для передачі емоцій мовця, скільки задля впливання на емоційний стан реципієнта – як спосіб залякування та акцентування своїх намірів.

Юй Чантай у своїй праці "Вигуки як засіб вираження емоцій в китайській мові" (2014) в процесі розробки таблиці позитивних, негативних та нейтральних вигуків зіткнулися із проблемою багатозначності вигуків та підбору "релевантного перекладу" китайських вигуків до мови перекладу. Це пояснюється тим що в українській мові, наприклад, не існує "вербального позначення аналогічних емоційних реакцій". Для прикладу вони наводять вигук 好家伙 hǎojiāhuo на позначення здивування та захоплення. В українській мові такими вигуками є "Цур йому" або "Йй-Богу". Наприклад, Я йй-Богу не знаю! – 我实在不知道。 - Wǒ shízài bù zhīdào. На цьому прикладі чітко видно метод лексичної компенсації, коли вигук "Йй-

Богу" замінено прислівником "实在 shízài насправді". Ми вважаємо, що вірогідною причиною такого явища є суттєва різниця світосприйняття в українській та китайських реаліях.

Таким чином, можна зазначити, що станом на зараз проблема перекладу вигуків китайської мови українською не є достатньо дослідженою і потребує подальшого розвитку. Втім, в опрацьованих нами працях сучасних китаєзнавців, що були присвячені цій проблемі, було виокремлено декілька основних проблем, із якими стикається перекладач і процесі перекладу китайських вигуків:

1. Система вигуків китайської мови дуже розгалужена, проте через те, що досить тривали час вигуки не вважалися окремою категорією та частиною мови, ця система не є повністю дослідженою, через що постає проблема розуміння та вживання окремо взятих вигуків.

2. Більшість вигуків китайської мови багатозначні і використання того чи іншого вигука в кожному окремому випадку ґрунтується на суб'єктивних причинах мовця.

3. Елементарна відсутність еквіваленту в мові перекладу деяких вигуків китайської мови та навпаки.

Проте, все ж існують шляхи перекладу таких комунікативних одиниць, де з тих чи інших причин (наведені вище) неможливо прямо перекласти вигук, підібравши україномовний еквівалент. До таких шляхів відносять спосіб компенсації, а саме лексична, граматична та інтонаційна компенсації.

1.3 Особливості дослідження гендерності у сучасних лінгвістичних дослідженнях

З кінця XX століття західні мовознавстві починають вводити в свої дослідження новий аспект для вивчення функціонування мови як системи та інструменту комунікації між людьми – гендерність. Як зазначив Андрійченко Ю.В. у своїй праці "Особливості виникнення гендерних досліджень у лінгвістиці на сучасному етапі" (2020), "під гендером ми розуміємо сукупність соціально зумовлених і соціально значущих аспектів поведінки чоловіків і жінок, у т. ч. і мовної, які конструюються і виражаються в межах культури певного суспільства".

Сам термін "гендер" як соціальний та культурний феномен (а не просто як біологічна стать) представив та ввів в науковий обіг американський психоаналітик Роберт Столлер наприкінці 60-х років XX століття у своїй праці "Sex and Gender: On the Development of Masculinity and Femininity" (Стать і гендер: Про розвиток чоловічого та жіночого), яка була опублікована в 1968 році. У цій книзі він досліджує питання ідентичності статі і впливу культурних чинників на формування статевої поведінки, що, власне, и поклала початок лінгвістичним дослідженням особливостей впливу гендеру людини на мову як систему та на мовлення як інструмент та продукт кожного окремого індивіда.

Спираючись на праці В. фон Гумбольдта, О. Потебні та гіпотезу Сепіра-Уорфа (про вплив мови на процес мислення людини), а також із розвитком філософії постмодернізму виводиться термін гендерної лінгвістики, яка вивчає, яким чином гендерне мислення проявляється в дискурсивній практиці та взаємозв'язку людини з оточуючим середовищем (Космеда, Карпенко, Осіпова, Салінович, Халіман, 2014, с. 9).

Насправді цікавість до різниці у використанні мови людьми різної статі можна помітити ще у працях Аристотеля, який поділяв чоловіків та жінок за ознакою "активність" та "пасивність" відповідно. Втім, тривалий час, досліджуючи мову, науковці концентрували свою увагу здебільшого на чоловічому мовленні, беручи його за еталон та базис, де поняття чоловік

дорівнював поняттю "людина". Це відбувалося через патріархальний устрій багатьох суспільств, де усі головні ролі в суспільстві посідали саме чоловіки. Жіноче мовлення довго не бралось до поля дослідження, більш за те, цей аспект взагалі не вважався важливим для вивчення. Таке явище отримало назву андроцентризм. (Андроцентризм – схильність нехтувати перспективою або внеском жінок у яку-небудь діяльність (Бусел, 2005, с. 30)). Проте із появою та розквітом феміністичних течій у соціальному та політичному житті суспільства, в особливості в США та Німеччині, жіноче мовлення також починає потрапляти у фокус дослідників. Так, наприклад, Дженіфер Котс, почесна професорка англійської мови та лінгвістики Рохамптонського Університету, називає публікацію Робіна Лакоффа "Місце жінки в мові" від 1975 канонічною подією для розвитку гендерно-лінгвістичних досліджень. Одним із перших тезисів цієї наукової праці є те, що патріархальність, якщо розглядати її вплив саме на мову, визначала не тільки те, що "жіноча мова" практично не вивчалась не вивчалася (за рідкими винятками досліджень початку ХІХ ст. таких науковцями як О.Єспресен, Е.Сепір, Ф.Маутнер) а й впливала на те, як про жінок говорили та які очікування щодо мовлення жінок існували у суспільстві (Ланкофф, 1975, с. 46). І хоча сама праця піддалася активній критиці, вона стала своєрідним початком активного етапу ретельного наукового розгляду мовлення жінок, посунувши інтерес до вивчення чоловічого мовлення (Дженіфер Котс, 2004, с. 5).

Незважаючи на те, що гендерна лінгвістика вважається відносно молодим міждисциплінарним напрямком дослідження, майже в кожній мові світу існує окремий лексичний блок (що зазвичай складається із приказок, прислів'їв, анекдотів тощо), який представляє різницю вживання мови на основі гендерного принципу. Наприклад:

- Не бачила оком, то не бреши язиком (граматичний маркер жіночого роду, що одразу маркує схильністю "казати неправду" саме жінку – бо саме в такому вигляді прислів'я зберіглося в мові).
- Поневолі баба клянеться, коли бреше.
- Гомоніла, доки одубіла.
- Хоч варила не варила, аби добре говорила.
- Women's tongues are like lambs' tails – they are never still (*Язык жінки як хвіст ягня – вічно теленається*) (Джулія Палмер, 2016).
- Foxes are all tail and women are all tongue (*Як ні лисиця – то хвіст, як не жінка – то язик*) (Дженіфер Котс, 2004, с. 9).
- An angry man opens his mouth and shuts his eyes (*Чоловік в гніві заплющує очі і відкриває рота*)
- 三个女人一个墟 sānge nǚrén yīgè xū (*Три жінки як зберуться, це вже базар*).

У цьому контексті не можна точно казати про достовірність ситуації, пов'язаною із "балакучістю" жінок, втім радше про стереотипність, що формується на основі подібних лексичних елементів. Сучасні дослідження спрямовані на виведення закономірностей використання певних мовних елементів з огляду на гендер мовця, адже наразі "мова розглядається не тільки як об'єктивно існуюча система, але й як світ людини (соціуму) з характерною для неї системою цінностей" (Семашко, 2010). Таким чином, мова досліджується як інструмент орієнтації мовця в його картині світу і саме гендер є основною призмою сприйняття світу і транслювання себе як особистості за допомогою вербальних та невербальних засобів комунікації.

Наразі можна спостерігати масштабні трансформації в тому, на чому фокусуються дослідники при вивченні аспектів гендерної лінгвістики. Як зазначає Андрійченко Ю.В. (2020) "вже не йдеться про те, яким чином біологічна стать впливає на використання мови і комунікативну поведінку.

Важливим є те, якими засобами оперує мова для конструювання гендера, в яких комунікативних ситуаціях він відбувається, як мовні та позамовні фактори впливають на цей процес". Тобто фактично всі сучасні дослідження в області гендерної лінгвістики спрямовані на те, щоб виокремити норми та закономірності впливу гендера мовця в різних соціокультурних та суспільних групах на мовленеві засоби, якими він/ вона оперує в різних контекстах. Тут слід також зауважити, що, як підсумовує у своїй фундаментальній праці "Жінки, чоловіки та мова" Дженіфер Котс (2004), "there are no forms associated exclusively with one gender; rather there is a tendency for women or men to prefer a certain form" - не існує форм, які пов'язані лише з однією статтю, проте є тенденція надання переваги окремим формам чоловіками та жінками (с. 33).

Досліджуючи гендерний аспект саме в китайській мові було б необачно не звернутися до праць китайських мовознавців. Тому далі надається реферативний огляд вивчення гендерної лінгвістики у китайському лінгвістичному дискурсі.

Більшість наукового доробку гендерної лінгвістики у китайському мовознавстві зосереджується на огляді та аналізі західних досліджень. Так, наприклад, Ніядзи Силія (苏莉亚·尼亚孜) (2022) у своїй публікації "The Developmental History, Main Content and Theoretical Progress of Linguistic Gender Studies Abroad" ("Історія розвитку, основний зміст та теоретичний прогрес закордонних досліджень гендерної лінгвістики") зазначає, що через те, що у мовах дуже багато гендерних відмінностей, науковці намагаються досліджувати ці аспекти з різних сторін – що умовно можна поділити на 6 основних теорій:

缺陷论 (Теорія дефекту): основний представник Робін Ланкофф, який пояснює різницю у мовленні ставленням суспільством до жінок як до "дефектних" (= не такі, як чоловіки), що і впливає на норми жіночого

мовлення, яке може лише підпорядковуватися чоловічому мовленню. Ця теорія є однією з перших теорій гендерної лінгвістики.

支配论 (Теорія домінантності): ця теорія піддається критиці через її необ'єктивність, адже чоловіче мовлення береться як шаблон для оцінки жіночого мовлення та засобів комунікації.

差异论 (Теорія різниці) вбачає, що у жінок та чоловіків різні завдання під час використання мови. Так, посилаючись на публікацію Джанет Холмс "Жінки, чоловіки та ввічливість", Ніядзи Силія зазначає, що чоловіки звертають більшу увагу на концептуальні функції мови, а жінки – на міжособистісну та комунікативну функції мови.

价值论 (Теорія цінностей) зводиться до того, що в кожній культурі суспільство умовно можна поділити на дві групи: із домінуючою направленістю (з чоловіками включно) та із варіативною орієнтацією (із жінками включно), що і створює різницю у використанні мови різними суспільними групами.

建构论 (Конструктивна теорія)/ 行为集团论 (Теорія групової поведінки) з'явилася як опозиція усім більш раннім теоріям, адже вони концентрувалися саме на відмінностях, нехтуючи спільним у використанні мови.

调节理论 (Теорія акомодатії) з'явилася наприкінці ХХ століття (80-ті роки) завдяки Говарду Джайлзу та Філіпу Сміту. Суть цієї теорії полягає в тому, що різні формулювання та прояви гендерної різниці в мові не є фіксованими, а розвиваються динамічно під впливом багатьох факторів.

До того ж, Мяо Сінвей (苗兴伟, 2017) зазначає, що головною причиною гендерних відмінностей у мові є сексизм як одна з основних ідеологій суспільства. Автор зазначає, що "користувачів мови не можна ідентифікувати як таких, що мають сексистські наміри або беруть участь у сексистських мовленнєвих діях через сексистську ідеологію, приховану в

дискурсі. Але немає сумніву, що в дискурсивному конструюванні гендерної ідентичності гендерні маркери та сексистська ідеологія в дискурсі породжують і відтворюють нерівні гендерні стосунки" (Мяо Сінвей, 2017).

Таким чином, можна зробити декілька важливих висновків:

1. Хоча гендерна лінгвістика як наука є відносно молодим напрямком досліджень, вже існує широкий спектр наукових робіт, що вивчають аспект гендерну у лінгвістиці з різних сторін.
2. Гендерна лінгвістика вивчає гендер як соціокультурний феномен (та відрізняє його від біологічної статі) та його лінгвістичні прояви.
3. Гендерні відмінності у використанні мови можна прослідкувати до періоду Античності.
4. Основним фокусом дослідників є те, якими інструментами мови апелюють представники різних гендерів та чим це зумовлено.

Висновки до розділу 1

Як вже було зауважено, вигук – це службова частина мови (хоча також слід зазначити, що не усі мовознавці-синологи погоджуються з цим твердженням), яка служить для безпосереднього вираження емоцій, почуттів і волі людини. Це незмінювані слова, які не виступають членами речення, але на місці самостійного слова набувають конкретного значення і виконують синтаксичну роль того слова, яке замінюють. Вважається, що у реченні вигуки синтаксично не пов'язані з іншими словами та не є членами речення.

Вигук є одним з найприроднішим способом вираження емоцій вербально, саме тому вивчаючи нову мову та разом з цим нову культуру, досліджувати вигук не лише як поповнення словникового запасу (що також дуже важливо і робить мову максимально наближеною до мови носіїв), а й

як окрему категорію – є одним з тих аспектів, які допомагають прослідкувати зв'язок ментальності та мови.

Через цей зв'язок вигук є цікавим для дослідження з точки зору гендерності та особливостей, пов'язаних із цим в сучасному суспільстві. Гендерність є новим напрямком досліджень у різних дисциплінах і лінгвістика не є виключенням. І якщо в західних країнах гендерно-лінгвістичний напрямок досліджень розвивається вже близько 50 років, то для української та китайської лінгвістики – це відносно молода галузь вивчення мови як системи.

Гендерна лінгвістика вивчає гендер як соціальний конструкт з точки зору мови. Тривалий час основним фокусом гендерної лінгвістики було саме жіноче мовлення, як до того було дискриміновано і майже не досліджене. Основною причиною цього явища були, звичайно, соціальні умови, у яких розвивалося суспільство, а саме, патріархальний стрій та розглядання жінки як "не значущого компонента" функціонування та розвитку суспільства. Втім, наразі гендерні дослідження є масштабними та широкими у своїх спрямуваннях, зокрема тим, які інструменти використовують різні гендери для вираження себе у сучасному світі.

Саме поєднання цих двох аспектів (вигуків сучасної китайської мови як інструментів, які притаманні тому чи іншому гендеру) і є основним аспектом нашого дослідження.

РОЗДІЛ 2. ОБҐРУНТУВАННЯ ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНИХ ОСНОВ, ПОНЯТТЄВОГО АПАРАТУ Й ІНСТРУМЕНТАРІЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз закономірностей у вживанні вигуків сучасної китайської мови є цікавим напрямком вивчення в першу чергу з погляду соціолінгвістики та когнітивної лінгвістики, адже розуміння зв'язків та інструментів (в цьому дослідженні – безпосередньо вигуків), які обирають представники різних гендерів для вираження емоцій, також можна назвати важливим критерієм репрезентації різних форм сприйняття світу крізь призму мови.

2.1 Критерії відбору матеріалу для дослідження функційності вигуків у сучасному китайськомовному дискурсі (гендерний аспект)

Сучасна китайська література майорить жіночими іменами: Вань Ань-і (王安憶), Мосян Тунсю (墨香铜臭), Сінь Фенся (新风霞), Ху Шулі (胡舒立), Цзун Пу (宗璞), Су Сюелінь (蘇雪林), Чжан Айлін (张爱玲). Протягом тисячоліть розвитку китайської держави та нації, авторки прози та поезії також підтримували свою діяльність, втім, "процес формування жіночого дискурсу у китайській літературі традиційно розглядають як явище ХХ ст., що відображає зміни гендерної свідомості китайців у контексті суспільно-історичних змін та потужного впливу західної цивілізації" (Ісаєва, 2016). Такі зміни породили активний розквіт китайської жіночої літератури.

Чжайн Айлін – одна з чотирьох найвидатніших китайських письменниць ХХ століття. Письменниця (1920-1995) народилася в Шанхаї в родині буржуазного походження. Її дитинство і юність були приурочені до революційних змін та переворотів в Китаї. Початком її творчого шляху офіційно вважається публікація двох коротких оповідань, опублікованих у літературному журналі в Шанхаї у 1943 році. Ці публікації були високо

оцінені критиками та знаменували успішний початок літературної кар'єри (Мінг, 2018). Вона пережила переслідування під час Культурної революції, що суттєво вплинуло на її літературну діяльність (Ванг, 1998).

Чжан Айлін вважається однією із найталановитіших та найвидатніших письменниць сучасної китайської літератури. На те, що її твори набули всесвітньої популярності, звичайно вплинуло і те, що вона писала і перекладала англійською після переїзду до США у 50-х роках ХХ століття. Її творчий доробок досить широкий. До найвідоміших її робіт можна віднести романи "倾城之恋", "怨女", "红玫瑰与白玫瑰", "半生缘", "色·戒".

Вплив феміної культури на китайську літературу проявляється не тільки в збільшенні кількості жінок серед прозаїків і поетів, але і в тому, що все частіше жінки стають головними героїнями в літературних творах (Пекарська, 2021). В своїх творах головною героїнею Чжан Айлін зображує сучасну жінку в умовах зовсім не простого життя у сучасному великому місті. На відміну від багатьох англомовних письменниць, Чжан Айлін не виносить війну на перший план, хоча майже всі події відбуваються на фоні загрози вторгнення та безпосередньо у військовий час.

Її представницька робота "Кохання у зруйнованому місті" є ілюстрацією цього явища. У цьому оповіданні жіночий головний персонаж Бай Ліусу - розлучена жінка, яка повертається жити з родиною в стані невизначеності і незахищеності після розриву з чоловіком. Життя з родиною стає все складніше і складніше, оскільки родина вважає її позором для сім'ї та фінансовим тягарем. В саме цей момент з'являється головний чоловічий протагоніст Фан Люйюан - чарівний китайський бізнесмен і денді. Вони зустрічають через спільних друзів і він покохав її за красу та гідність. Через заохочення родичів та друзів вони заручаються, але жоден з них не впевнений в щирості своєї любові одне до одного. Зоб втекти від

ситуації вдома Бай Ліусу приїздить до Фань Ліуюаня у Гонконг над яким нависла загроза військово вторгнення, Небезпеки війни дають їм зрозуміти, що їх кохання справжнє. І хоча кінець роману є щасливим, він залишає після себе присмак безнадійності.

У своїй творчості письменниця використовує симбіоз літературних прийомів – класична китайська проза, фрейдизм, новітній японський сенсіанолізм (Мінг, 2018).

Поєднання настільки різних літературних течій та методів створює унікальний фундамент для аналізу китайського тексту. Вивчення способів (в цьому дослідженні – вигуків), якими мовлення впливає на сприйняття, взаємодію та комунікацію між персонажами, може допомогти розкрити соціальну та психологічну динаміку в романі. До того ж дослідження гендерного аспекту роману Чжан Айлін може розкрити способи відображення гендерних структур і стосунків у китайському суспільстві чи в іншому контексті. Важливо враховувати, що гендерний аналіз може бути використаний для виявлення та розуміння глибоких суспільних та культурних питань, пов'язаних зі статевими ролями та ідентичністю.

Поєднання цих двох аспектів робить роман "Кохання в зруйнованому місті" ідеальним полем для дослідження. Саме через це нами було обрано матеріали творчості Чжан Айлін, а саме романи "倾城之恋" ("Кохання в зруйнованому місті"), "怨女" ("С тара діва") , та "红玫瑰与白玫瑰" ("Червона роза та біла роза").

Допоміжними матеріалами слугували дослідження провідних мовознавців, що вивчали вигуки сучасної китайської мови (Нестеренко, Ду Даоліу, Гоу Жуй тощо).

2.2 Методологія дослідження функційності вигуків у сучасному китайськомовному дискурсі (гендерний аспект)

Досліджувати мову поміж контексту існування мови як основної складової суспільства, як окрему одиницю, можна лише якщо розглядати її як "комп'ютерну" безособову систему. Втім, існування мови без суспільства, лише за поодинокими винятками (наприклад, латина – мова, що використовується науковим колом для позначення термінології, міжнародної номенклатури, наукової лексики, а також вважається офіційною мовою католицької церкви) неможливе. І тому поява у 50х-60х роках ХХ століття поняття "соціолінгвістика" вирішувало проблему вивчення мови крізь призму соціуму.

Літературознавча енциклопедія подає таке визначення поняттю соціолінгвістики: "Соціолінгвістика – розділ мовознавства, який вивчає соціальні передумови розвитку мови, її суспільні функції в діахронічному й синхронічному аспектах, механізми взаємодії мови і спільноти. Предметом соціології є також соціальна диференціація мови, проблеми мови і нації, мовної політики, двомовності, мовна ситуація тощо" (Ковалів, 2007).

Соціолінгвістика вивчає взаємозв'язок між мовою та суспільством. Ця галузь аналізує, як мова відображає соціокультурні, економічні та політичні фактори у конкретному суспільстві. Вона досліджує соціальні варіації мови, розподіл різних мовних форм у різних соціальних групах, питання варієтетів мови та мовних змін у часі.

Соціолінгвістика та гендерна лінгвістика - це дві галузі лінгвістики, які досліджують мову і її взаємозв'язок із суспільством та культурою, але зосереджуються на різних аспектах мовлення.

Гендерна лінгвістика, натомість, фокусується на дослідженні, як стать впливає на мовні явища та комунікацію. Гендерна лінгвістика аналізує різницю у способах спілкування між чоловіками та жінками, статеві стереотипи, вживання мови як засобу утворення та підтримки гендерних

ролей, а також виявлення бар'єрів, які можуть виникнути для осіб, які не відповідають традиційним гендерним очікуванням.

Зв'язок між соціолінгвістикою та гендерною лінгвістикою полягає в тому, що обидві галузі вивчають вплив соціальних факторів на мову. У гендерній лінгвістиці особливий акцент робиться на статевих відмінностях у використанні мови та сприйнятті такого використання. Це включає в себе дослідження статевих стереотипів у мові, використання "жіночої" та "чоловічої" мови, а також аналіз комунікаційних стилів жінок та чоловіків.

Гендерна лінгвістика може бути розглянута як частина соціолінгвістики, оскільки вона вивчає мову у соціокультурному контексті та враховує статеві відмінності як важливий аспект цього контексту. Таким чином, соціолінгвістика та гендерна лінгвістика спільно допомагають розуміти, як мова відображає та взаємодіє з різними аспектами суспільства і ідентичності.

Останні дослідження в галузі соціолінгвістики демонструють, що стать відіграє суттєву роль у визначенні мовної поведінки індивідуумів і впливає на різноманітність варіантів у мові. В цьому аспекті чітко простежується зв'язок двох галузей. Цей зв'язок є важливим для нашого дослідження, адже ми аналізуємо мовний інструмент "вигук" і гендерні чинники китайського суспільства, які впливають на функціонування та емотивність вигуків.

Для проведення належного компетентного аналізу функційно-семантичних особливостей вигуків у сучасній китайській мові, було використано різні дослідницькі методи.

Дискурс-аналіз – це метод дослідження комунікації, який має за мету вияв соціального контексту, що стоїть за усним чи писемним мовленням, дослідження взаємозв'язку між мовним кодом у спілкуванні та соціальними, психічними, психологічними, культурними процесами (Соколова, 2011). Нами було встановлено, що на використання вигуків у мовленні впливають

багато факторів, зокрема, якщо розглядати їх в контексті гендерності, соціальні та психологічні чинники, що обумовлює необхідність використання дискурс-аналізу як одного з основних методів цього дослідження.

Описовий метод, хоча і не визнається усіма лінгвістами як самостійний метод дослідження, було використано у цьому дослідженні. Описовий метод базується на "інвентаризації, класифікації і інтерпретації досліджуваних мовних явищ у синхронії" (Кравченко). Цей метод було безпосередньо використано у третьому розділі цього дослідження "Інвентаризація вигуків сучасної китайської мови". Цей метод дає змогу представити повну картину мовної ситуації, на основі якої вже можна вивчати більш конкретні явища (в цьому дослідженні – гендерний аспект).

Структурний аналіз в лінгвістичному дослідженні – це метод, спрямований на розгляд і аналіз внутрішньої структури мовного явища або тексту з метою встановлення інформації про будову, організацію, зв'язки та функції елементів цього явища. Цей метод дозволяє досліджувати та розуміти, як важливі компоненти мовного явища взаємодіють один з одним та як вони впливають на загальний зміст та сприйняття тексту.

В лінгвістичному дослідженні структурний аналіз може бути застосований до різних мовних рівнів: фонетичний, морфологічний, синтаксичний, семантичний, прагматичний та дискурсивний. В цьому дослідженні основний акцент структурного аналізу було спрямовано на = семантичний аналіз відібраного матеріалу для визначення особливостей значення кожного окремого вигуку та його вплив на контекст речення та навпаки.

Функціональний аналіз в лінгвістичному дослідженні - це метод, який спрямований на вивчення функцій та цілей, які виконує мова в комунікаційному процесі. Цей метод аналізує, як мовні одиниці (в нашому дослідженні – вигуки) використовуються для досягнення певних

мовленнєвих цілей і впливають на оточуюче середовище та комунікаційний контекст. Основні аспекти функціонального аналізу включають:

Призначення мови: Дослідження того, для чого конкретний вислів або текст був створений. Наприклад, текст може служити для інформаційного повідомлення, переконання, розважання, навчання тощо.

Контекст використання: Аналіз того, як мова використовується в конкретному контексті спілкування, включаючи фактори, які впливають на комунікацію (соціальні, культурні, історичні тощо).

Вплив на аудиторію: Вивчення того, як вирази, структури та стилістика мовлення впливають на аудиторію, включаючи сприйняття, реакцію та розуміння повідомлення.

Мовна функція: Визначення того, яка мовна функція виконується в мовленні, така як інформація, питання, команда, запит тощо.

Метод суцільної вибірки було використано для забезпечення відбору прикладів для дослідження гендерного аспекту у функційності вигуків сучасної китайської мови.

Практична частина нашого дослідження створювалася у 4 етапи:

1. Вивчення та аналіз теоретичних матеріалів з нашої тематики: визначення поняття вигук в українській та китайській мовах та визначення місця вигуку у системі китайської мови, аналіз основних теоретичних засад вигуків сучасної китайської мови, використовуючи праці провідних український та китайських мовознавців.
2. Складання критеріїв для вибору дослідницького матеріалу та розробка методичних принципів проведення дослідження впливу гендерного аспекту на функційність вигуків у сучасному китайськомовному дискурсі.

3. Інвентаризація та класифікація основних (найбільш вживаних та найрозповсюджених) вигуків сучасної китайської мови.
4. Дослідження гендерного аспекту функційності вигуків сучасної китайської мови.

Висновки до розділу 2

Таким чином, в другому розділі нашого дослідження нами було окреслено критерії відбору матеріалів для дослідження гендерного аспекту функційності вигуків сучасної китайської мови. До того ж ми подали короткий огляд загального підходу до дослідження вигуків у лінгвістиці, а також описали конкретні методи, які були використані нами під час роботи над практичною частиною дослідження.

Нами було перераховано також етапи нашого дослідження, а саме:

1. Вивчення та аналіз теоретичних матеріалів нашої тематики: визначення поняття вигук в українській та китайській мовах та визначення місця вигуку у системі китайської мови, аналіз основних теоретичних засад вигуків сучасної китайської мови, використовуючи праці провідних український та китайських мовознавців.
2. Складання критеріїв для вибору дослідницького матеріалу та розробка методичних принципів проведення дослідження впливу гендерного аспекту на функційність вигуків у сучасному китайськомовному дискурсі.
3. Інвентаризація та класифікація основних (найбільш вживаних та найрозповсюджених) вигуків сучасної китайської мови.

4. Дослідження гендерного аспекту функційності вигуків сучасної китайської мови.

Основою дослідження романи сучасної китайської письменниці Чжан Айлін "倾城之恋" ("Кохання в зруйнованому місті"), "怨女" ("С тара діва"), та "红玫瑰与白玫瑰" ("Червона роза та біла роза"). Ми вибрали цю письменницю, оскільки вона представляє сучасне покоління китайських авторів і виступає однією з провідних фігур у феміністській літературі. Творчість Чжан Айлін – це унікальне поєднання західної та східної культур. В її творах акцентним персонажем завжди виступає жінка і тому для аналізу андроцентричної мови важливо обирати твори, які б показували жіночу картину світу.

Гендерний аспект дослідження було обрано через те, що цей аспект вживання та функціонування вигуків у китайському реченні є мало дослідженим. Ця праця покликана внести вклад в подальше дослідження цієї проблеми.

РОЗДІЛ 3. ІНВЕНТАРИЗАЦІЯ ВИГУКІВ СУЧАСНОЇ КИТАЙСЬКОЇ МОВИ

У китайській мові існує досить велика кількість вигуків, проте теоретичні питання, пов'язані з цією частиною мови, ще не достатньо розроблені. Та попри це у розмовній мові вигуки використовуються дуже часто. Вигук передає чуттєву складність. Один і той же вигук за різних обставинах може виражати різні почуття. Це залежить від тону вигука, позиції у реченні та від контексту. Наприклад, вигуки 啊 , 哦 використовуються в китайській мові для вираження питання, подиву, згоди, акцентування уваги, звертання. Розуміння експресивної різниці того чи іншого вигука та його функціонування є принциповим питанням під час трактування та розуміння китайських текстів.

3.1 Загальні класифікації та типологізації вигуків сучасної китайської мови

Величезна кількість вигуків у китайській мові вимагає зручної класифікації для орієнтації в їх значеннях. Існує багато класифікацій, за основу яких можуть братися різні ознаки, як зазначає О. О. Нестеренко (2015).

По-перше, це *класифікація вигуків за походженням*, де вони поділяються на первинні – односкладові емоційні викрики, які є результатом реакції людини на події (啊 ā, 哦 ó (виражає сумнів), ò (виражає здогадку), 呸 yā), та вторинні – утворені в результаті

десемантизації, тобто втратою власного лексичного значення, що набули вигуків забарвлення (天呢 tiānne о, Господи!, 妈呀 māyā Матінко!).

По-друге, за морфемною будовою вигуки поділяються на односкладові (唉 āi (виражає згоду), ài (виражає розчарування), 哇 wā, 呐 nà) та багатоскладові (哎呀 āiyā, 哎哟哟 āiyōyō).

Іноді такі класифікації можуть поєднуватися та утворювати окремі групи вигуків. Наприклад,

- первинні односкладові (嘿 hēi);
- первинні двоскладові, які будуються за різними схемами. Наприклад: "АА" 哇哇 wāwā – виражає розчарування, імітує плач дитини та "АВ" 哎呀 āiyā – виражає здивування, переляк або розчарування);
- первинні трьохскладові (що будуються за різними схемами, як "АВС" 哎哟哇 āiyōwā – передає відчуття розчарування та розпачу (хоча в таких випадках майже неможливо визначити, чи це три окремих слова-вигука, чи все ж окремі вигуки зливаються в один складений вигук), чи "АВВ" - 哎哟哟 āiyōyō – виражає горе, біль, тугу).

Цікаво те, що вигуки складних структурних побудов найчастіше виражають негативні емоції, такі як горе, біль, незадоволення.

По-третє, вигуки можуть класифікуватися за своїм походженням на власно китайські, яких більшість (哇 wā, 呐 nà, 呀 yā), та на запозичені (噫嘘嘸 yīxūxī).

Наступна класифікація – фонетична. Як відомо, китайська фонетична система складна та має свої характерні особливості (як, наприклад, тонованість, чіткі правила утворення складів). Усі вони, беззаперечно,

відобразилися й на фонетичній системі вигуків. Треба зауважити те, що одна й та сама морфема у якості вигука, прочитана різними тонами буде мати різні значення.

У 1997 році виходить праця китайського мовознавця Сін Фу-і (邢福义) "汉语语法学", де він також представляє вигуки як так звані "拟音词" pǐyīn cí (що дослівно можна перекласти як "слова, що позначають звукові ефекти") автор не лише визначає 拟音词 pǐyīn cí такими, що володіють "нетипічністю" (非定型性 fēi dìngxíng xìng) (в основному через те, що в сучасній китайській мові вигуки можуть ситуативно створюватися і в контексті бути зрозумілими для реципієнтів: "拟音词可以根据需要随时造出来"), а й виводить дві основних класифікації вигуків: за їх будовою, та за фонетичними ознаками.

Сін Фу-і виводить закономірності, що пов'язують тон кожного окремого вигуку із його значенням і приходять до висновку, що те, яким тоном промовляється вигук безпосередньо впливає на його значення. Тут вже можна казати про фонетичну класифікацію:

1. Вигуки, що вимовляються *першим тоном*, здебільшого виражають здивування, переляк. Наприклад: 喂 wēi, 嘿 hēi, 哎 ēi, 啊 ā, 哟 yāo, 喏 hē, 呀 yā.

2. Вигуки, які звучать *другим тоном*, виражають питальність, підозру. Наприклад: 啊 á, 哎 éi, 咦 yí, 哦 ó.

3. Вигуки, що вимовляються *третьім тоном*, переважно виражають незадоволення, заперечення. Наприклад: 啊 ǎ, 哎 ěi, 噯 ǎi, 呸 pī.

4. Вигуки, які звучать *четвертим тоном*, здебільшого виражають оклик, відповідь. Наприклад: 哎 èi, 啊 à, 唉 ài, 欸 èi, 嘿 hèi, 喂 wèi.

Досить часто можна побити тека явище, яке редуплікація вигуків. Основним завданням такого прийому є підсилення значення

використовуваного вигуку. Наприклад: 嗯嗯, 好的, 我明白了 – *Ńg ńg, hǎo de, wǒ míngbáile* – *Ага-ага, добре, я зрозуміла.*

Однак, вигуки сучасної китайської мови можуть не лише подвоюватися, але й формувати різні структури, які не мають внутрішніх зв'язків (Нестеренко, 2015). В такому випадку відбувається не лише посилення вираження емоції, а й їх комбінація, що допомагає передати більш складні емоції. Тому, можна виділити таке формальне вираження вигуків, як

- "А" – 哟;
- "АА" – 哟哟;
- "АВ" – 哎哟;
- "АВВ" – 哎哟哟;
- "ААВВ" – 哎哎哟哟;
- "АВАВ" – 哎哟哎哟 (Сін Фу-і, 1997).

У радянських джерелах можна також зустріти класифікації, що ділить вигуки на *емоційні і смислові*. Емоційні служать для передачі відповідних емоцій, а смислові несуть якесь конкретне значення. В емоційній групі найбільш вживаними можна вважати такі вигуки: 啊 à-ā, 哎 ai, 唉 āi, 呀 yā, 哦 ó, 哎呀 āiyā, 哎哟 āiyō. Серед смислових вигуків можна виділити 喂 wèi та 嗯 ñg, ńg, ñg.

За своїми *семантичними ознаками* можна виокремити такі види вигуків:

- емотивні (ті, що висловлюють почуття – 咳 hāi, 哼 hēng, 厄 è);
- волевтивні (啊 à, 嘿 hēi);
- когнітивні (ті, що передають стан дії та не торкаються почуттів людини: 死了 sǐle – "дуже" (в прямому перекладі "аж до смерті").

Використовується з дієсловами та прикметниками, наприклад, 累死了 *lèisǐle* страшно втомився). Втім, слід зазначити, що у китайській мові такі вигуки найчастіше характеризують дію з негативної точки зору і тому деякими дослідниками відносяться до емотивних);

– етикетні (你好吗 *Nǐ hǎo ma* 你吃饭了吗 *Nǐ chīfànle ma* як привітання);

– лакунарні – такі, що заповнюють паузи у спілкуванні (цей вид вигуків виокремлюється китайською граматикою та не є підтвердженням в європейській науці, в якій цей вид вигуків відносять до вигуків етикету). 所以 – *suǒyǐ* – використовується у ситуаціях, коли треба щось резюмувати, зробити висновок; 那 *nà* – як аналог українського "ну". Наприклад: 那当然, 我自己也不知道 - *nà dāngrán, wǒ zìjǐ yě bù zhīdào* - *Ну звичайно, я й сам не знаю.*

Існування розгалуженої системи класифікацій та типологізацій вигуків за різними принципами обумовлено важливістю вживання вигуків у розмовній мові.

3.2 Функціонально-семантичні особливості вживання найуживаніших вигуків сучасної китайської мови

Існує багато класифікацій вигуків, які згруповані за різними ознаками та відібрані за різними критеріями. Наприклад, класифікація вигуків за походженням, фонетичним складом, структурою тощо. У цій роботі ми намагалися розробити власні класифікації вигуків.

Першою класифікацією стала класифікація вигуків за функціями, що вони виконують у реченні, а саме:

1. Функція формування вигуків речення ;
2. Функція додавання реченню певної експресивного або емоційного забарвлення;
3. Функція акцентування, посилення значення, вираженого будь-якої знаменної частиною мови;
4. Функція члена речення.

Особливої уваги заслуговує те, що вигук може виступати будь-яким членом речення (під час виконання функції члена речення). Це було доведено у наведеній нами класифікації, підтвердженій практичними прикладами, які були відібрані з сучасних китайських інтерактивних джерел.

Зокрема ця класифікація доводить, що вигуки – є важливою складовою нормального функціонування мовної системи, та є невід’ємною частиною розмовної та писемної (художньої) сучасної китайської мови.

Наступною розробленою класифікацією стала класифікація, присвячена емоційно-експресивним характеристикам вигуків сучасної китайської мови., а саме:

1. Вигуки, що виражають захоплення, здивування;
2. Вигуки, що виражають згоду, розуміння, осмислення;
3. Вигуки, що виражають співчуття, горе, страждання, смуток;
4. Вигуки, що виражають незгоду, заперечення, сумнів;
5. Вигуки, що виражають презирство, огиду;
6. Вигуки, що виражають питання;
7. Вигуки, що виражають заклик, залучення уваги, окрик;
8. Вигуки, що виражають іронію, насмішку, глузування.

У кожній з груп були виділені певні особливості вживання чи функціонування цієї категорії вигуків у мові.

Необхідність групування вигуків за принципом експресивності зумовлена тим, що багато вигуків, в залежності від певних причин, можуть мати декілька значень та позначати різні емоції, а отже, і використовуватися у реченнях із різним смисловим навантаженням. Значення деяких, якщо не багатьох вигуків залежить одразу від декількох факторів. По-перше, це, звичайно ж, контекст. По-друге, це інтонація мовця. Далі йдуть тон, яким той чи інший вигук вимовляється і розташування вигуків у реченні.

Вигук 啊

Зазвичай вигук 啊 (ā; á; ǎ; à; a) використовується в китайській мові для вираження питання, подиву, згоди, акцентування уваги, звертання. Аналізуючи вигук 啊 за наведеними у теоретичній частині класифікаціями, можна також зазначити, що 啊 – емоційний одноморфемний вигук, що може редуплікуватися задля підсилення емоційного забарвлення, є первинним за походженням. За семантичними ознаками є волетивним. Також необхідно зазначити, що вигук 啊 може вимовлятися першим, другим, третім, четвертим та нульовим тонами (при вимовлянні нульовим тоном скоріш за все виступатиме не вигуком, а модальною часткою). Може займати будь-яку позицію в реченні, але зазвичай, як властиво більшості вигуків, зважаючи на їх природу, займає предпозицію.

1. 啊, 乔琪! 有一天他会需要她的, 那时候, 她生活在另一个家庭的狭小的范围里太久了。 – À, qiáoqí! Yǒu yītiān tā huì xūyào tā de, nà shíhòu, tā shēnghuó zài lìng yīgè jiātíng de xiáxiǎo de fānwéi lǐ tài jiǔle – *Ах, Джордж! Колись він зрозуміє, що вона йому потрібна, але тоді в неї вже давно буде інша родина.* (张爱玲, 2012, с. 37)

У цьому реченні вигук 啊 à має силу висловлювання і характеризується самостійною інтонацією. Тут він виконує функцію

формування вигуків, а також належить до категорії вигуків, що виражають згоду, розуміння та осмислення (в цьому випадку – осмислення).

2. 靡丽笙站住了脚道: "啊, 你来了!" 她把电风扇搁在地上, 迅疾地向他走来, 走到他跟前。 – Mílì shēng zhànzhùle jiǎo dào: "A, nǐ láile!" Tā bǎ diàn fēngshàn gē zài dìshàng, xùnjí dì xiàng tā zǒu lái – *Мі Лішен зупинилася та промовила: "О, ти прийшов", – вона поклала вентилятор на землю та швидко підбігла до нього.* (张爱玲, 2012, с. 46)

У цьому реченні вигук 啊 виконує функцію оклику, привертання уваги. До того ж репрезентує здивування, тим самим підсилюючи факт того, що ніхто не очікував, що "Ти" прийде.

3. 蜜秋儿太太道: "啊!你是罗杰....." 罗杰道: "惦记在你那儿么?" – Mì qiū er tàitài dào: "A! Nǐ shì luō jié....." Luōjié dào: "Sù xì zài nǐ nà'er me?" – *Місіс Мік'єр сказала: "Ах, це ви Роджер...". А він запитав: "Су Сі тут?"* (张爱玲, 2012, с. 55)

У цьому реченні вигук 啊 виконує функцію побудови вигуків, як і акцентування, посилення значення, вираженого будь-якої знаменної частиною мови. Тут нам стає зрозумілим, що Місіс Мік'єр не знала, що за людина стоїть перед нею – тобто знаменною частиною речення буде особа людини, виражена ім'ям, а вигук – буде підкреслювати це. Щодо свого емоційно-експресивного значення, в такому випадку вигук 啊 буде виражати осмислення ситуації.

4. 啊, 七八年前.....那是最可留恋的时候, 父母之爱的黄金时期, 没有猜忌, 没有试探, 没有嫌疑。 – à, qībā nián qián..... Nà shì zuì kě liúliàn de shíhòu, fùmǔ zhī ài de huángjīn shíqí, méiyǒu cāijì, méiyǒu shìtàn, méiyǒu xiányí – *Ех, от 7-8 років тому... то був час, за яким я сумую найбільше. Золотий вік батьківської любові. Ні побоювань, ні спокус, ні підозр.* (张爱玲, 2012, с. 101)

У цьому реченні вигук 啊 à виконує функцію додавання реченню певної експресивного або емоційного забарвлення, а саме смутку та ностальгії. Важливою тезою, яка має бути виділена у цьому пункті, є: вигуки відповідають за вираження емоцій – реакцію на інформацію, що ми отримуємо із навколишнього середовища, а емоції, зазвичай, важко стримувати. Через це у більшості випадків вигуки займають першу позицію у реченні та на письмі виділяються або комою, або знаком оклику, щоб ще більше підкреслити емоційність того чи іншого висловлювання. Рідше вигуки ставляться наприкінці речення та мають вже не функцію "реагування на повідомлення", а функцію "висновку, завершеності" та репрезентують "загальну емоційну картину" людини у момент мовлення. Рідше за все вигуки ставлять у середині речення. Тоді вони розділяють дві частини речення.

5. 小寒道: "啊, 原来你自己也知道你多么对不起绫卿!你不打算娶她。你爱她, 你不能害了她!" – Xiǎohán dào: "à, yuánlái nǐ zìjǐ yě zhīdào nǐ duōme duìbùqǐ líng qīng! Nǐ bù dǎsuàn qǔ tā. Nǐ ài tā, nǐ bùnéng hàile tā!" – *Сяо Хань сказав: "Ах виявляється, ти й сам знаєш, що ані скільки не вартуєш Лін Цін! Ти й не планував одружуватися. А якби кохав – не зміг би зробити їй боляче".*(张爱玲, 2012, с. 108)

У цьому реченні ми можемо побачити, що тут вигук 啊 à виконує функцію додавання реченню певної експресивного або емоційного забарвлення. Зазвичай, вигук 啊 à не має такого значення, однак тут контекстуально означає презирство та огиду. Вигук передає чуттєву складність. Один і той же вигук за різних обставинах може виражати різні почуття.

Вигук 哦

Зазвичай вигук 哦 (ó, ò, o) використовується в китайській мові для вираження сумніву, здогадку, подив, питання, підозру. Аналізуючи вигук 哦 за наведеними у теоретичній частині класифікаціями, можна також зазначити, що 哦 ó, ò, o – емоційний одноморфемний вигук, що може редублюватися задля підсилення емоційного забарвлення, є первинним за походженням. За семантичними ознаками є волевтливним. Є емоційним вигуком. Також необхідно зазначити, що вигук 哦 ó, ò, o може вимовлятися другим, четвертим та нульовим тонами (при вимовлянні нульовим тоном скоріш за все виступатиме не вигуком, а модальною часткою). Частіше за все цей вигук можна зустріти у предпозиції.

1. 睇睇哦了一声道：“那，我看今儿指不定什么时候回来呢。” – Dì dì óle yī shēng dào: "Nà, wǒ kàn jīn er zhǐ bùdìng shénme shíhòu huílái ne" – *Ді Ді ойкнул* : " Ну тоді я навіть не знаю, коли сьогодні повернуся". (张爱玲, 2012, с. 7)

У цьому реченні можемо чітко побачити іншу функцію вигуків, а саме – функцію члена речення (не є першочергово властивою вигукам і зазвичай виникає на основі заміщення вигуком будь-якої словоформи). Тут вигук 哦 ó є присудком і в той же час виражає здивування.

2. 哦?你给我记着，那陆军中尉，下次不要他上门了，他喝醉了尽黏着睇睇胡调，不成体统！ – Ó? Nǐ gěi wǒ jìzhe, nà lùjūn zhōngwèi, xià cì bù yào tā shàngménle, tā hē zuìle jǐn niánzhuó dì dì hú diào, bùchéng tǐtǒng! – *О? Ти мені нагадав. Той лейтенант..., не пускай його наступного разу. Він напивається та чіпляється до Ді Ді, його поведінка виходить за всі рамки!* (张爱玲, 2012, с. 10)

У цьому реченні вигук 哦 ó виконує функцію акцентування, посилення значення, вираженого будь-якої знаменної частиною мови та виражає розуміння ситуації, раптової згадки. До того ж тут можна помітити

контекстуальне значення огиди, тому що мовцю гидка поведінка лейтенанта.

3. 吉婕道：“哦，你说的是他们。后来可笑的事多着呢！” – Jí jié dào: “Ó, nǐ shuō de shì tāmen. Hòulái kěxiào de shì duō zhene!” – *Дзі Дзе сказала: "А, то ти про них кажеш! Та, раніше було багатенько кумедних випадків".* (张爱玲, 2012, с. 25)

У цьому реченні вигук 哦 ó виконує функцію створення вигукowego речення, виражаючи при цьому значення розуміння, згадки.

4. – 这件事你记不记得呢? Zhè jiàn shì nǐ jì bù jìdé ne – *Ти ще пам'ятаєш про це?*

- 哦。。。 Ó – Ох...

- “哦”，什么“哦”？又忘了呢！“Ó”，shénme “ó”？Yòu wàngle ne! – *Що за “Ох...”? Знову ж забула!* (张爱玲, 2012, с. 17)

У представленому діалозі вигук 哦 ó використовується три рази і в кожного разу матиме різні функції в реченні та значення. Для прикладу, в першому випадку вигук 哦 ó виконує функцію створення вигукowego речення. Тут цікаво прослідкувати, як вигук самостійно утворює речення, надає йому сенсу (бо в контексті ми розуміємо конкретне значення цього вигука, що можна розшифрувати як “Я забув про це”) та емоційності. В другому реченні вигук має функцію члена речення (а саме додатку у сполучі 什么 “哦”). З точки зору емоційного забарвлення, в другому реченні вигук виражає і глузування, і розчарування.

Вигук 呀

Вигук 呀 yā, разом з 啊 à, ā, á та 哦 ó, ò – є одним із найрозповсюдженіших вигуків сучасної китайської мови. За своїми

характеристиками – це первинний односкладовий власно китайський вигук, що може вживатися першим та нульовим тоном; може редуплікуватися та формувати різні структури, поєднуючись з іншими вигуками (наприклад, 啊呀 āyā, 哎呀呀 āiyāyā, 唉呀 āiyā тощо). Належить до емоційних вигуків та може займати різні позиції в реченні.

1. 乔琪说出话来道：“这话该是我说的！..... 嗷呀，你这人！魂都给你吓掉了！” – Qiáo qí shuō chū huà lái dào: "Zhè huà gāi shì wǒ shuō de!..... àiyā, nǐ zhè rén! Hún dōu gěi nǐ xià diào le!" – *Цяо Ці промовив: "Це ж я мав сказати!... Ну от що ти за людина! Боягуз!"* (张爱玲, 2012, с. 31)

У цьому реченні було використано вигук 嗷呀 àiyā, який не є дуже розповсюдженим, однак зазвичай виражає переляк, біль, подив. В реченні виконує функцію додавання реченню певної експресивного або емоційного забарвлення.

2. 门呀的一声开了，显然有人走了进来。 – Mén yā de yīshēng kāile, xiǎnrán yǒurén zǒule jìnlái – *Двері зі скрипом відчинилися і хтось, вочевидь, зайшов.* (张爱玲, 2012, с. 50)

У цьому реченні вигук 呀 yā, оформлений нейтралізатором предикативності 的 de, виконує функцію члена речення та виступає в ролі означення до іменника 声 shēng.

3. 流苏走到楼梯口，不禁叫了“哎呀”一声。 Liúsū zǒu dào lóutī kǒu, bùjīn jiàole "āiyā" yīshēng. – *Ліу Су піднялася сходами і, не стримавшись, охнула.* (张爱玲, 2012, с. 150)

У цьому реченні двоскладовий вигук 哎呀 āiyā виконує функцію члена речення та виступає в ролі додатка до дієслова 叫 jiào, утворюючи

дієслівний комплекс 叫哎呀 jiàolāiyā (охати). Додатково передає значення досади.

Вигук 哇

Вигук 哇 wā – первинний односкладний власно китайський вигук, що вимовляється першим або нульовим тоном. Часто може використовуватися як скорочення від запозиченого двоскладового вигуку 哇塞 wāsāi, wàsài у значенні "Вау! Нічого собі! Отакої! Належить до смислових вигуків та за своїми семантичними ознаками ж емотивним вигуком. Може займати різні позиції в реченні.

1. "我大约是疯了!"说到这里,她哇的一声哭了起来。 – "Wǒ dàyuē shì fēngle!" Shuō dào zhèlǐ, tā wā de yīshēng kūle qǐlái. – "Здається, я божевільна", промовила вона та, схлипнувши, розридалася. (张爱玲, 2012, с. 30)

У цьому реченні вигук 哇 wā виконує функції члена речення та виступає присудком. За своїми експресивними ознаками виражає горе, страждання та смуток.

2. 峰仪笑道:"好哇!你骂我!" – Fēng yí xiào dào: "Hǎo wa! Nǐ mà wǒ!" – Фен І посміхаючись сказав: "Ну-ну, давай, насвари мене". (张爱玲, 2012, с. 95)

У цьому реченні двоскладовий вигук 好哇 hǎowa виконує функцію додавання реченню певної експресивного або емоційного забарвлення, а за емоційно-експресивним характеристикам виражає іронію, насмішку та глузування. Тобто, в поєднанні цих двох характеристик можна зробити висновок, що тут вигук 好哇 hǎowa впливає не лише на емоційне забарвлення цього фрагменту тексту, – він змінює його семантику.

3. 心心哭得越发嘹亮了，索性叫喊起来，道：“把我作弄得还不够！我——我就是木头人，我也受不住了哇！” – Xīnxīn kū dé yuèfā liáoliàngle, suǒxìng jiàohǎn qǐlái, dào: "Bǎ wǒ zuònòng dé hái bùgòu! Wǒ——wǒ jiùshì mùtóurén, wǒ yě shòu bù zhùle wa" – *Сінь Сінь плакала все голосніше й голосніше, і просто кричала: "Мало зі мною возитися! Дурна я! Дурна! Я й сама вже не можу це виносити!"* (张爱玲, 2012, с. 162)

У цьому реченні вигук 哇 wa стоїть наприкінці речення (що не є найхарактернішою властивістю вигуків) та мають вже не функцію "реагування на повідомлення", а функцію "висновку, завершеності" та репрезентують "загальну емоційну картину" людини у момент мовлення, а саме – смуток, жаль до себе та розчарування. Та виконує функцію акцентування, посилення значення, вираженого будь-якої знаменної частиною мови – тут основне підкреслення дієслова 受不住了 shòubuzhùle.

Вигук 唉

Вигук 唉 āi, ài – первинний односкладовий власно китайський вигук, що може вимовлятися першим та четвертим тонами (āi – виражає згоду, готовність; ài – досаду та скорботу, жалість). Зазвичай може поєднуватися з іншими вигуками та утворювати структури типу "ABB" та "ABAB". Належить до емоційних вигуків, а за семантичними ознаками – волевиявний.

1. 自己做错了事，还唉声叹气的仿佛谁害了你似的。 – Zìjǐ zuò cuò liǎo shì, hái āishēngtànqì de fǎngfú shéi hàile nǐ shì de. – *Ти сам собі наробиш лиха, а подихаєш так, ніби це хтось інший наробиш справ.* (张爱玲, 2012, с. 178)

У цьому реченні вигук 唉 āi виконує функцію члена речення – виступає в ролі присудка, бо входить в дієслівний членюю (唉声叹气 āishēng tànqì тяжко вздихати/ охати). Додає відтінку жалю та скорботи.

2. 敦凤叹了口气, 道: "唉! 将来的事情哪儿说得定?" – Dūn fēng tànle kǒu lěngqì, dào: "Ài! Jiānglái de shìqíng nǎ'er shuō dé dìng?" – *Дунфен холодно зітхнув і сказав: "На жаль! Як можна бути впевненим у майбутньому?"* (张爱玲, 2012, с. 366)

У цьому реченні вигук 唉 ài виконує одразу декілька функцій – а саме, створення вигукового речення, а також функцію акцентування, посилення значення, вираженого будь-якої знаменної частиною мови. Разом з тим – виражає смуток та залучення уваги.

3. 赵嬷嬷翻了个身, 吱吱格格牵动了全身的骨节, 她唉了一声道: "你们懂得什么"! – Zhào mā mā fānle gè shēn, zhī zhī gégé qiāndòngle quánshēn de gǔjié, tā āile yī shēng dào: "Nǐmen dǒngdé shénm!" – *Мати Чжао перевернулася, скрип суглобів всього її тіла почувся, вона зітхнула і сказала: "Та що ти знаєш!"* (张爱玲, 2012, с. 167)

У цьому реченні вигук 唉 āi виконує функцію члена речення – а саме присудка, а також оформлюється модальною часткою 了 le. До того ж несе в собі експресивне значення жалю та роздратування.

Вигук 呐

Вигук 呐 nà – односкладовий первинний власне китайський вигук – що виражає тривогу, обурення. Належить до емоційних вигуків, а за семантичними ознаками – волетивний.

1. 七巧听了，心头火起，跺了跺脚，喃喃呐呐骂道：“敢情你装不知道就算了！” – Qī qiǎo tīng le, xīntóu huǒ qǐ, duò le duòjiǎo, nán nán nà nà mà dào: "Gǎnqíng nǐ zhuāng bù zhīdào jiùsuànle" – *Коли Ці Цяо почув це, його серце спалахнуло, він тупнув ногами й пробурмотів: "Звичайно ж ти вдаєш, що нічого не знаєш! Все, забий"* (张爱玲, 2012, с. 173)

У цьому реченні використовується складений двокомпонентний чотириморфемний вигук 喃喃呐呐 nán nán nà nà, утворений шляхом редуплікації вигуків 喃 nán та 呐 nà за схемою "AABB" відповідно. Це первинний власно китайський чотирискладовий вигук. Цікаво те, що вигуки складних структурних побудов найчастіше виражають негативні емоції, такі як горе, біль, незадоволення. В цьому реченні виконує функцію обставини способу дії до дієслова 骂道 mà dào.

2. 我说：老四你去劝劝三爷，你们做金子，做股票，不能用六姑奶奶的钱呐，没的沾上了晦气！ – Wǒ shuō: Lǎo sì nǐ qù quàn quàn sān yé, nǐmen zuò jīnzi, zuò gǔpiào, bùnéng yòng liù gūnǎinai de qián nà, méi de zhān shàng le huìqì! – *Я сказав: Лао Си, йди й умовляй Сань Є, що ти можеш зробити золото й облігації. Не можна користуватись грошима Тітки, добра з них не буде!* (张爱玲, 2012, с. 125)

У цьому реченні вигук 呐 nà виконує функцію акцентування, посилення значення, вираженого будь-якої знаменної частиною мови – підсилює незгоду, заперечення та сумнів. Треба зауважити, що він стоїть у постпозиції – а тож не є емоційною реакцією на ситуацію, а є логічним експресивним висновком.

Вигук 哎呀

哎呀 āiyā – первинний багатоскладовий (двоморфемний) власне китайський вигук, побудований за структурою "AB", за своїми семантичними ознаками є емотивним, що зазвичай передає значення переляку, болю, подиву та досади.

1. 流苏果然留心着，照准他臂上打去，叫道：“哎呀，让它跑了”！ – Liúsū guǒrán liúxīnzhe, zhào zhǔn tā bì shàng dǎ qù, jiào dào: "Āiyā, ràng tā pǎole"! – *Ліу Су дійсно знервувалася, вдарила його по руці та прикрикнула: "Ай, облиши його, хай тікає"*. (张爱玲, 2012, с. 140)

У цьому реченні вигук 哎呀 āiyā, виконує функцію формування вигукowego речення та передає значення досади. Стоїть в предпозиції та є емоційною реакцією мовця на ситуацію.

2. 汤姆生笑道：“哎呀，已经打好了，真快！让我试试”。 – Tāngmǔ shēng xiào dào: "Āiyā, yǐjīng dǎ hǎole, zhēn kuài! Ràng wǒ shì shì." – *Томсон засміявся: "Ой, вже все готово, так швидко! Дай мені спробувати"*. (张爱玲, 2012, с. 235)

У цьому реченні, на відміну від попереднього, вигук 哎呀 āiyā виражає подив та формує вигукowe речення.

Вигук 嘿

Вигук 嘿 hēi – первинний односкладовий власно китайський вигук. Зазвичай виражає привертання уваги, оклик. Це вигук задоволення чи насолоди та вигук досади, жалю та болю. Може групуватися з іншими вигуками та подвоюватися для підсилення експресії у мовленні. Є емоційним вигуком, а за своїм семантичними ознаками – волевитивним.

1. 她眯着眼打量了乔琪好一会，嘿嘿的冷笑了两声道：“我知道你来干什么的”。 – Tā mī zhuóyǎn dǎliangle qiáo qí hǎo yī huǐ, hēihēi de

lěngxiàole liǎng shēng dào: "Wǒ zhīdào nǐ lái gànshénme de". – *Вона пильно і довго дивилася на Цяо Ці, а потім сміючись сказала: "Знаю я, чого ти прийшов".* (张爱玲, 2012, с. 31)

У цьому реченні подвоєний вигук 嘿 hēi використовується в якості означення до іменника 冷笑 lěngxiào, а отже – виконує функцію члена речення. Також виражає іронію, насмішку глузування.

2. 我说嘿! 老太太你不知道他们本地人, 这些城里老生意人家!
– Wǒ shuō hēi yí! Lǎo tàitai nǐ bù zhīdào tāmen běndì rén, zhèxiē chéng lǐ lǎo shēngyì rénjiā! – *Я сказав: Геї! Старенька, ви не знаєте цих місцевих, цих старих бізнесменів!* (张爱玲, 2012, с. 534)

У цьому реченні вигук 嘿 hēi поєднується із вигуком 喂 yí та утворює двоморфемний складений вигук 嘿喂 hēiyí!, що виконує функцію додатка. Також вигук виражає заклик, залучення уваги, окрик (嘿 hēi), разом із насмішкою (喂 yí).

Вигук 喂

Вигук 喂 wèi – первинний односкладовий власно китайський вигук, належить до смислових вигуків, а за своїми семантичними ознаками є емотивним.

1. 乔琪突然带着笑喊道: "喂! 你身上着了火了!" – Qiáo qí túrán dàizhe xiào hǎn dào: "Wèi! Nǐ shēnshangzhele huǒle!" – *Джорджі раптом з посмішкою закричав: "Геї! Ти горюш!"* (张爱玲, 2012, с. 40)

У цьому реченні вигук 喂 wèi виконує функцію створення вигукового речення. Є засобом оклику, привертання уваги, додає відтінку попередження. Втім, зважаючи на контекст, можна помітити, як 喂 wèi використовується в розрізі іронічного зауваження. Контекст сарказму

можна застосувати практично до кожного вигуку. Така підкатегорія робить вигук ще більш уживаною частиною мови.

Таки чином, можна стверджувати, що вигуки китайської мови різноманітні у своїх функціях та експресивності, а проаналізований матеріал це підтверджує.

Висновки до розділу 3

Дослідження вигуків як частини мови (та чи є вигук частиною мови взагалі) презентує цілий ряд проблем. Щодо теоретичних досліджень – це виявлення сутності вигуків, в практичному плані – це дослідження особливостей функціонування та використання вигуків, сфери їх вживання та всебічні класифікації.

Для того, щоб вважати вигуки частиною мови є декілька основних причин:

1. У реченні вигук виконує особливі функції;
2. Вигуки додають як окремим словам, так і цілим реченням додаткового змісту і при цьому відносяться не до якогось конкретного слова, а оформлюють ціле речення;
3. Вигуки можуть формувати самостійні речення;
4. У реченнях вигуки мають конкретні позиції;
5. Кожен окремий вигук має своє семантичне значення та експресивні характеристики.

Вивченню вигуків приділяли увагу як китайські, так і європейські науковці. Хоча існує багато думок щодо місця вигуків у мові, на думку багатьох дослідників-китаєзнавців, вигук – це службова частина мови, яка служить для безпосереднього вираження емоцій, почуттів і волі людини. Це

незмінювані слова, які не виступають членами речення, але на місці самостійного слова набувають конкретного значення і виконують синтаксичну роль того слова, яке замінюють.

Тому, вигуки – важливий компонент функціонування сучасної китайської мови. У реченнях вигуки виконують окремі функції, які допомагають у розумінні сенсу речення. Такими функціями, зокрема, є такі:

1. Функція формування вигукового речення;
2. Функція додавання реченню певної експресивного або емоційного забарвлення;
3. Функція акцентування, посилення значення, вираженого будь-якої знаменної частиною мови;
4. Функція члена речення.

Особливої уваги заслуговує те, що вигук може виступати будь-яким членом речення (під час виконання функції члена речення). Це було доведено у наведеній нами класифікації, підтвердженій практичними прикладами.

Зокрема ця класифікація доводить, що вигуки – є важливою складовою нормального функціонування мовної системи, та є невід’ємною частиною розмовної та писемної (художньої) сучасної китайської мови.

Наступною розробленою класифікацією стала класифікація, присвячена емоційно-експресивним характеристикам вигуків сучасної китайської мови, а саме:

1. Вигуки, що виражають захоплення, здивування;
2. Вигуки, що виражають згоду, розуміння, осмислення;
3. Вигуки, що виражають співчуття, горе, страждання, смуток;
4. Вигуки, що виражають незгоду, заперечення, сумнів;
5. Вигуки, що виражають презирство, огиду;

6. Вигуки, що виражають питання;
7. Вигуки, що виражають заклик, залучення уваги, окрик;
8. Вигуки, що виражають іронію, насмішку, глузування.

У кожній з груп були виділені певні особливості вживання чи функціонування цієї категорії вигуків у мові.

Необхідність групування вигуків за принципом експресивності зумовлена тим, що багато вигуків, в залежності від певних причин, можуть мати декілька значень та позначати різні емоції, а отже, і використовуватися у реченнях із різним смисловим навантаженням. Значення деяких, якщо не багатьох вигуків залежить одразу від декількох факторів. По-перше, це, звичайно ж, контекст. По-друге, це інтонація мовця. Далі йдуть тон, яким той чи інший вигук вимовляється і розташування вигуків у реченні.

Такі особливості вигуку як класу представляє певну складність для усіх, хто вивчає китайську мову, адже правильне вживання вигуків у розмовній мові показує рівень володіння мовою. Саме тому такі класифікації представляють особливий інтерес та практичну користь для подальшого дослідження китайської мови.

РОЗДІЛ 4. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЖИВАННЯ ВИГУКІВ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ НА ОСНОВІ РОМАНІВ ЧЖАН АЙЛІНЬ "КОХАННЯ У ЗРОЙНОВАНОМУ МІСТІ", "СТАРА ДІВА", "ЧЕРВОНА РОЗА ТА БІЛА РОЗА"

Гендер – це соціальний конструкт, який визначає соціальну стать людини – те, як людина самовизначає себе у суспільстві, відштовхуючись від багатьох чинників. Мова та мовлення є одним з показників, що ідентифікують розвиток суспільства, реагуючи на будь-які, навіть найменші зміни у сприйнятті різних тем, явищ та подій. На лексичному рівні (наприклад, поява нового поняття, як "Brexit", або "бавовна") такі зміни можна побачити та вже використовувати у мовленні майже миттєво. Що ж стосується граматичних структур, такі зміни можуть відбуватися роками, якщо не століттями.

Саме розвиток поєднання граматичних та лексичних змін у використанні та вживанні вигуків сучасної китайської мови з точки зору гендеру і буде досліджено в цьому розділі. Найбільшу цікавість для нас представляє функційність та семантика вигуків та як гендер людини впливає на ці їх характеристики.

4.1 Особливості вживання вигуків чоловіками у сучасній китайській мові

Досліджуючи вплив гендеру на мовлення людини можна часто зіткнутися із тезою, нібито в суспільстві існують різні стереотипи, одним з яких є й те, що жінки – більш емоційні, і через це частіше будуть виражати свої емоції використовуючи вигуки, в той час як чоловіки – більше закриті та стримані – менше. Але питання постає в тому, чи дійсно це є стереотипом?

Чи радше наслідком патріархальності суспільства та методів виховання? Сучасні дослідники вже неодноразово звертали увагу на гендерну маркованість лексичного рівня китайської мови (Сорокін, Анастасіаді, 2006), проте щодо граматичного рівня схожих досліджень проведено не було.

Використання вигуків у мові може варіюватися в залежності від культурних та соціальних факторів. В контексті китайської мови, використання вигуків кожною окремою людиною буде залежати і в тому числі від місцевості, де вона проживає. Через це тут важливо зазначити – велике узагальнення, що було зроблено в цій роботі, треба розглядати не як стійку закономірність, а скоріше як тенденцію.

Говорячи про особливості використання вигуків, є декілька основних критеріїв, які необхідно проаналізувати:

1. Частотність використання.
2. Розташування вигуку у реченні.
3. Типи вигуків, що найчастіше використовуються (наприклад, вигуки на позначення щастя, розчарування, огиди тощо).

Відібрані для аналізу "чоловічі" речення складаються з таких:

1. 他正当神经疲倦到了极点的时候，禁不起一点震动，便吓得跳起身来，坐在枕头上问道：“谁啊？”门呀的一声开了，显然有人走了进来。 – Tā zhèngdàng shénjīng píjuàn dào le jídiǎn de shíhòu, jīnbuqǐ yīdiǎn zhèndòng, biàn xià dé tiào qǐshēn lái, zuò zài zhěntou shàng wèn dào: "Shéi a?" Mén ya de yīshēng kāile, xiǎnrán yǒurén zǒule jìnlái. – Коли його нерви вже зовсім сдали, він, не витримавши і найменшого руху, злякано підскочив, сів на подушку і окрикнув: " Хто там!?" - двері з шумом відчинилися і хтось, вочевидь, увійшов до кімнати. (张爱玲, 2012, с. 51)

2. 他的嗓子浑圆嘹亮："可怜啊可怜！一个人啊没钱！" – Tā de sāngzi húnyuán liáoliàng: "Kělián a kělián! Yīgè rén a méi qián." – Його голос був гучним та повним: "Бідний, жалюгідний. Немає в нього грошей!" (张爱玲, 2012, с. 116)

3. 不要像你母亲，遇人不淑，再叫你母亲伤心，你母亲禁不起了啊！ Bùyào xiàng nǐ mǔqīn, yù rén bù shū, zài jiào nǐ mǔqīn shāngxīn, nǐ mǔqīn jīnbuqǐle a! – Не будь як мати! Знайдеши собі поганого чоловіка, знову засмутиши маму – вона того не витримає. (张爱玲, 2012, с. 264)

4. 从小我就对她们说：好好念书啊，一个女人，要能自立，遇着了不讲理的男人，还可以一走。 – Cóngxiǎo wǒ jiù duì tāmen shuō: 'Hǎohǎo niànshū a, yīgè nǚrén, yào néng zìlì, yù zhe liǎo bù jiǎnglǐ de nánrén, hái kěyǐ yī zǒu. – А я їм завжди з малку казав: добре вчиться! Жінка має стояти на своїх ногах, щоб в разі чого – піти від нерозсудливого чоловіка. (张爱玲, 2012, с. 263)

5. 那边把脚跨到冷水里，"哇!"大叫起来，把水往身上泼，一路哇哇叫。 Nà biān bǎ jiǎo kuà dào lěngshuǐ lǐ, "wa!" Dà jiào qǐlái, bǎ shuǐ wǎng shēnshang pō, yīlù wāwā jiào. – Ступив у холодну воду, як крикне "Ну нічого собі!", потім тією водою облився, крик стояв на всю вулицю. (张爱玲, 2012, с. 319)

6. "唔，"教授说："你演过戏吗？" – "Wú," jiàoshòu shuō: "Nǐ yǎnguò xì ma?" – "Так і що, - сказав професор, - ти колись вже грав?" (张爱玲, 2012, с. 321)

7. "唔..... 戏剧这样东西，如果认真研究的话，是应当认真研究的。" 仿佛前途未可乐观。 "Wú..... Xìjù zhèyàng dōngxī, rúguǒ rènzhēn yánjiū dehuà, shì yīngdāng rènzhēn yánjiū de. "Fǎngfú qiántú wèi kě lèguān – "Ну, драма така штука, якщо вже братися за це серйозно,

то і робити треба на совість". Схоже, що легко точно не буде. (张爱玲, 2012, с. 321)

8. 阿小道："啊呀！现在这个时世，倒是宁可工钱少些，中国人家，有吃有住；像我这样，叫名三千块一个月，光是吃也不够！" – Ā xiǎodào: "Aya! Xiànzài zhège shí shì, dǎoshì nìngkě gōngqián shǎo xiē, zhōngguó rénjiā, yǒu chī yǒu zhù; xiàng wǒ zhèyàng, jiào míng sānqiān kuài yīgè yuè, guāng shì chī yě bùgòu. " – *Асяо сказав: "Ех! В цьому сучасному світі, зарплата скоріш за все буде поменше. Китайські родини мають, що їсти, мають, де жити. Ну як і я, власне. Але три тисячі і на їжу не вистачить!" (张爱玲, 2012, с. 338)*

9. 阿小把筷子头横过去敲了他一下，叱道："对过吃得好，你到对过吃去！为什么不去？啊？为什么不去？" – Ā xiǎo bǎ kuàizi tóu héng guòqù qiāole tā yīxià, chì dào: "Duìguò chī dé hǎo, nǐ dào duìguò chī qù! Wèishéme bù qù? A? Wèishéme bù qù? " – *Асяо стукав паличками по столу і кричав: "Через дорогу смачна їжа, йди поїж туди! Чому б тобі не піти? Га? Ну чому б не піти?" (张爱玲, 2012, с. 338)*

10. 读不了两句便问："姆妈，读两个钟头我好去玩了，姆妈，现在几点啊？" – Dú bùliǎo liǎng jù biàn wèn: "Mǔ mā, dú liǎng gè zhōngtóu wǒ hǎo qù wánle, mǔ mā, xiànzài jǐ diǎn a? " – *Не прочитавши і двох речень він запитав: "Мам, я зараз дві години почитаю і зможу піти погратися. Мам, котра година? "*

11. 阿小怔了一怔，红了脸，淡淡笑了一声道："他不行罢？小学毕业还早呢，虽然他不学好，我总想他读书上进呀！" – Ā xiǎo zhēngle yī zhēng, hóngle liǎn, dàn dàn xiào le yī shēng dào: "Tā bùxíng bà? Xiǎoxué bìyè hái zǎo ne, suīrán tā bù xué hǎo, wǒ zǒng xiǎng tā dúshū shàngjìn ya! " – *Асяо на мить остовнів, почервонів, ледь чутно засміявся і запитав: "А він що, не підходить? Ну трошки зарано*

закінчувати початкову школу. І хоча вчиться він поганенько, але ж я хочу, щоб він-таки розвився в навчанні!" (张爱玲, 2012, с. 339)

12. 庞先生和他推拿着的高先生说到外面的情形:现在真坏!三轮车过桥,警察一概都要收十块钱,不给啊?不给他请你到行里去一趟。- Páng xiānshēng hé tā tuīnázhē de gāo xiānshēng shuō dào wàimiàn de qíngxíng:Xiànzài zhēn huài! Sānlúncāngguò qiáo, jǐngchá yīgài dōu yào shōu shí kuài qián, bù gěi a? Bù gěi tā qǐng nǐ dào xíng lǐ qù yī tàng. - Пан Панг та пан Гао говорили про ситуацію на вулиці: Зараз все дуже погано! Поліція бере 10 юанів за кожен триколісний велосипед, який перетинає міст. А як не заплатити?! То він попросить вас пройти в офіс. (张爱玲, 2012, с. 346)

13. 所以他能够这样忙,啊——而照样的精神饱满! - Suǒyǐ tā nénggòu zhèyàng máng, a——ér zhàoyàng de jīngshén bǎomǎn - Ага! Тож, він навіть коли такий заклопотаний, все ще сповнений енергії! (张爱玲, 2012, с. 347)

14. 第二个钟头,啊,研究的是现代的学问,物理啊、地理啊、翻译的外国文啊.....请的一个先生,那真是学问好的,连这先生的一个太太也同他一样地有学问——你说难得不难得? - Dì èr gè zhōngtóu, a, yánjiū de shì xiàndài de xuéwèn, wùlǐ a, dìlǐ a, fānyì de wàiguó wén a..... Qǐng de yīgè xiānshēng, nà zhēnshi xuéwèn hǎo de, lián zhè xiānshēng de yīgè tàitai yě tóng tā yīyàng dì yǒu xuéwèn——nǐ shuō nándé bù nándé? - Мда, йшла друга година вивчення сучасних дисциплін – фізика, географія, переклад з іноземних мов... Мій вчитель такий обізнаний, що навіть одна з його дружин настільки ж розумна як і він. Ну хіба не дивина? (张爱玲, 2012, с. 347)

15. 阿芳把小书桌的抽屉上了锁,走过这边来,一路把钥匙扣在肋下的钮绊上,坐到奚太太身边,笑道:"奚太太,听说你们先

生在里头阔得不得了呀!" - Ā fāng bǎ xiǎo shūzhuō de chōutì shàngle suǒ, zǒuguò zhè biān lái, yīlù bǎ yàoshi kòu zài xié xià de niǔ bàn shàng, zuò dào xī tàitài shēnbiān, xiào dào: "Xī tàitài, tīng shuō nǐmen xiānshēng zài lǐtou kuò dé bùdéle ya!" - *Афан замкнув шухляду маленького столу, підійшов, поклав ключ в кишеню під пахвою, сів поруч з пані Сі і засміявся: "Пані Сі, я чув, що ваш чоловік багатий!"* (张爱玲, 2012, с. 348)

16. 可怜啊——黑夜里乘了部黄包车白楞登白楞登一路颠得去, 你知道苏州的石子路, 又狭又难找, 墨黑, 可怜我不跌死是该应! - Kělián a——hēiyè lǐ chéngle bù huángbāochē bái léng dēng bái léng dēng yīlù diān dé qù, nǐ zhīdào sūzhōu de shízǐ lù, yòu xiá yòu nán zhǎo, mòhēi, kělián wǒ bù diē sǐ shì gāi yīng. - *Який жаль! Вночі я взяв рікшу проїхатися. Дорога така вибоїста, ну ви ж знаєте кам'яну дорогу в Сучжоу, вузька і важко знайти, чорна як чорнило, бідолаха, майже не розбився!* (张爱玲, 2012, с. 351)

17. 这拨号的是个少爷模样, 穿件鹿皮外套, 和庞先生谈到俄国俱乐部放映的实地拍摄的战争影片: "真怕人, 眼看着炮弹片子飞过来, 一个兵往后一仰, 脸一皱, 非常痛苦的样子, 把手去抓胸脯, 真死了。死的人真多啊!" - Zhè bá hào de shìgè shàoyé múyàng, chuān jiàn jǐ pí wàitào, hé páng xiānshēng tán dào éguó jùlèbù fāngyǐng de shídì pāishè de zhànzhēng yǐngpiàn: "Zhēn pàrén, yǎnkànzhe pàodàn piàn zǐ fēi guòlái, yīgè bīng wǎng hòu yī yǎng, liǎn yī zhòu, fēicháng tòngkǔ de yàngzi, bǎshǒu qù zhuā xiōngpú, zhēn sǐle. Sǐ de rén zhēn duō a!" - *Той, хто телефонував, молодий пан у замшевій куртці, говорив з паном Пангом про фільм про війну, який показували в Російському клубі: "Це дійсно страшно, дивитися, як пролітають снаряди, як солдат відкидається назад, його обличчя зморщене від болю, він хапається*

рукою за груди, і він дійсно мертвий. Стільки людей загинуло!" (张爱玲, 2012, с. 355)

18. 罗杰煞住了车, 向她挥了挥手, 笑道: "哈啰, 凯丝玲!" 凯丝玲嗤啦嗤啦摇摇摆摆向这边滑了过来, 今天下午她要做提花篮的小女孩, 早已打扮好了, 齐齐整整地穿着粉蓝薄纱的荷叶边衣裙, 头上系着蝴蝶结。- *Luō jié shā zhùle chē, xiàng tā huīle huīshǒu, xiào dào: "Hā luō, kǎi sī líng!" Kǎi sī líng chī la chī la yáo yáobǎi bǎi xiàng zhè biān huále guòlái, jīntiān xiàwǔ tā yào zuò tí huālán de xiǎo nǚhái, zǎoyǐ dǎbàn hǎole, qí qízhěng zhěngdì chuānzhuó fěn lán bó shā de hé yè biān yī qún, tóu shàng xìzhe húdiéjié.* - *Роджер пригальмував машину, помахав її рукою і засміявся: "Привіт, Кетлін!" Кетлін пирхнула, вихляючи, і підійшла до нього, одягнена, як маленька дівчинка, що мала нести кошики з квітами сьогодні вдень, вся у своїй рожево-блакитній сукні з рюшами, з бантом на голові.* (张爱玲, 2012, с. 45)

19. 巴克掉转身来看着他, 慢慢的说道: "哦..... 你要到夏威夷去。你太太预备一同去吗?" - *Bākè diào zhuǎnshēn lái kànzhe tā, màn man de shuōdao: "Ó..... Nǐ yào dào xiàwēiyí qù. Nǐ tàitài yùbèi yītóng qù ma."* - *Бак подивився на нього і повільно промовив: "О... Ти їдеши на Гаваї... Твоя дружина готова поїхати з тобою?"* (张爱玲, 2012, с. 58)

20. 那人道: "呸! 又讲呆话了。我告诉你。。。" - *Чоловік сказав: "Ба! Ти знову говориши дурниці. Кажу тобі..."* (张爱玲, 2012, с. 10)

21. 宗豫笑道: "这么着急啊?" *Zōng yù xiào dào: "Zhème zhāojí a?"* - *Цзун Ю посміхнувся і сказав: "Оу, настільки хвилюєшся?"* (张爱玲, 2012, с. 435)

22. 宗豫仔细拿着她的手看了看，道：咦？我记得是破的嚟！ -
 Zōng yù zǐxì nǎzhe tā de shǒu kànle kàn, dào: Yí? Wǒ jìdé shì pò dì me-
 Цзун Юй взял її за руку, уважно подивився на неї і сказав: "Хм? А я
 пам'ятаю її зламанною!" (张爱玲, 2012, с. 437)

23. 他父亲道："他呀，连男朋友都没有，也配交女朋友！" -
 Tā fùqīn dào: "Tā ya, lián nán péngyǒu dōu méiyǒu, yě pèi jiāo nǚ péngyǒu.
 " – Його батько сказав: "В нього навіть друзів немає, а він вже хоче
 одружитися!" (张爱玲, 2012, с. 71)

24. 峰仪笑道："好哇！你骂我！" - Fēng yí xiào dào: "Hǎo wa!
 Nǐ mà wǒ!" - Фен І посміхнувся і сказав: "Давай-давай! Насвари мене!"
 (张爱玲, 2012, с. 95)

25. 没钱的人，要完也完不了哇！你就剃了头发当姑子去，化
 个缘罢，也还是尘缘——离不了人！ - Méi qián de rén, yào wán yě wán
 bùliǎo wa! Nǐ jiù tìle tóufǎ dāng gūzi qù, huà gè yuán bà, yě háishì
 chényuán ——lì bùliǎo rén - Якщо у тебе немає грошей, ти не можеш
 закінчити! Якщо ти поголишся і підеш у монахині, ти все одно будеш
 у світі - ти не зможеш втекти від людей! (张爱玲, 2012, с. 128)

26. 孩子们爬在地上争夺一条青罗汗巾子，一撒手，一个最小
 的跌了一跤，磕疼了后脑壳，哇哇哭起来，霓喜抱了他走到后阳台
 上。 - Háizimen pá zài dìshàng zhēngduó yītiáo qīng luō hàn jīn zi, yī
 sāshǒu, yīgè zuìxiǎo de diēle yī jiāo, kē téngle hòu nǎoké, wāwā kū qǐlái,
 ní xǐ bàole tā zǒu dào hòu yángtái shàng - Діти вилізли на землю, щоб
 поборотися за зелений шовковий шарф, один розпустив руки, один з
 найменших впав, вдарився потилицею, застогнав і заплакав, Нісі
 віднесла його в глибину балкона. (张爱玲, 2012, с. 232)

27. 汤姆生在这点上染有中国人的习气，叫女书记的时候
 从不揪铃，单只哇啦一喊。 - Tāngmǔ shēng zài zhè yīdiǎn shàng rǎn

yǒu zhòng guó rén de xíqì, jiào nǚ shūjì de shíhòu cóng bù qìn líng, dān zhǐ wālā yī hǎn.- *Томсон мав у цьому китайську звичку і ніколи не дзвонив у дзвіночок, коли кликав клерка, а лише кричав.* (张爱玲, 2012, с. 241)

28. 卖豆腐花的挑着担子悠悠吆喝着，只听见那漫长的尾声：“花……呕！花……呕！” - *Mài dòufu huā de tiāozhe dànzi yōuyōu yāohèzhe, zhǐ tīngjiàn nà màncháng de wěishēng: "Huā..... Ōu! Huā..... Ōu!" – Продавець загустішого тофу несучі коробки із продукцією спокійно собі зазиває, і чується лише те протяжне "Тофу... Геї! Тофу... Айда!"* (张爱玲, 2012, с. 167)

29. 朴斋见花边云滚，正系时兴，吐舌：“恐怕要十块洋钱啲嚙！” - *Pǔ zhāi jiàn huābiān yún gǔn, zhèng xì shíxīng, tǔ shé: "Kǒngpà yào shí kuài yángqián nà me. " - Пу Чжай побачив мереживні рулони, які були в моді, і виплюнув: "Боюся, що це буде коштувати десятки іноземних доларів, га!"* (张爱玲, 2012, с. 246)

30. 汤姆生笑道：“哎呀，已经打好了，真快！让我试试。” - *Tāngmǔ shēng xiào dào: "Āiyā, yǐjīng dǎ hǎole, zhēn kuài! Ràng wǒ shì shì" - Томсон засміявся: "Ой, вже готово, це було швидко! Дозвольте мені спробувати."* (张爱玲, 2012, с. 235)

31. 振保笑道：“哎呀！这东西最富于滋养料，最使人发胖的！” - *Zhèn bǎo xiào dào: "Āiyā! Zhè dōngxī zuì fù yú zīyǎng liào, zuì shǐ rén fā pàng de!" - Чженбао засміявся і сказав: "Ой! Ця штука найпоживніша і вді неї дуже скоро рознесе!"* (张爱玲, 2012, с. 293)

32. 乔琪突然带着笑喊道：“喂！你身上着了火了！” - *Qiáo qí túrán dài zhe xiào hǎn dào: "Wèi! Nǐ shēnshangzhele huǒle!" - Рантом Джордж вигукнув з посмішкою на обличчі: "Геї! Ти горши!"* (张爱玲, 2012, с. 40)

33. 他回答："好吧。哼哼！嘿嘿！"怎么哼哼冷笑起来？ - Tā huídá: "Hǎo ba. Hēng hēng! Hēihēi! " Zěnmē hēng hēng lěngxiào qǐlái - *Він відповів: "Гаразд. Ха-ха! Гей, гей!" Що це за бурчання і насмішки?* (张爱玲, 2012, с. 81)

34. 乔琪待叫"啾啾", 又缩住口。睨儿的左脚又是一下, 踢中了左膝, 乔琪一松手, 睨儿便进门去了。 - Qiáo qí dài jiào "āi yō", yòu suō zhùkǒu. Nì er de zuǒ jiǎo yòu shì yīxià, tī zhōngle zuǒ xī, qiáo qí yī sōngshǒu, nì er biàn jìn mén qùle - *Цяоці хотів крикнути "Ой йой", але не встиг. Ні Ер знов вдарила його ного в ліво коліно Цяоці відпустив руку і Ні Ер швидко вийшла.* (张爱玲, 2012, с. 32)

35. 他说, 他如何如何能干, 也夸奖他, 把手搓弄他的头发, 说: 哦? 嗯, 我这孩子很会做事呢。 - Tā gàosù jiāo ruǐ tā rúhé rúhé nénggàn, jiāo ruǐ yě kuājiǎng tā, bǎshǒu cuōnòng tā de tóufǎ, shuō: Ó? Ǒ, wǒ zhè háizi hěn huì zuòshì ne.- *Він розповів Джой, наскільки він здібний, а Джой зробив йому комплімент, провів рукою по його волоссю і сказав: "То ж? Що ж, мій хлопчик – такий здібний!"* (张爱玲, 2012, с. 298)

36. 他当着人对娇蕊的态度原有点僵僵的, 表示他不过是她家庭的朋友, 但是艾许小姐静静窥伺着的眼睛, 使他觉得他这样反而欲盖弥彰了, 因又狎熟地紧凑到娇蕊跟前问道: "下次补请—— 嗯?" - Tā dāngzhe rén duì jiāo ruǐ de tàidù yuán yǒudiǎn jiāng jiāng de, biǎoshì tā bùguò shì tā jiātíng de péngyǒu, dànshì ài xǔ xiǎojiě jìng jìng kuīsìzhe de yǎnjīng, shǐ tā juédé tā zhèyàng fǎn'ér yùgàimízhāngle, yīn yòu xiá shúdi jǐncòu dào jiāo ruǐ gēnqián wèn dào: "Xià cì bǔ qǐng—— ēn?" - *Він поводився з Чяо Жуй трохи жорстко перед іншими, щоб показати, що він лише друг її сім'ї, але мовчазний погляд міс Ай Сю змусив його відчувати, що він робить з ситуації занадто багато, і він*

підійшов до Г Чяо Жуй і фамільярно запитав: "Можливо, наступного разу, будь ласка, хм?" (张爱玲, 2012, с. 301)

37. 娇俏地溜他一眼，伸一伸舌头，然后又认真地抱怨："嗯嗯！明明念过的嘛，让你一问又都忘了！" – Jiāo qiào de liū tā yīyǎn, shēnyī shēn shétou, ránhòu yòu rènzhēn dì bàoyuàn: "Én én én! Míngmíng niànguò de ma, ràng nǐ yī wèn yòu dōu wàngle!" - Делікатно ковзнув по ньому поглядом, висолопив язика, а потім серйозно поскаржився: "Ну-ну-ну! Точно пам'ятаєш! Хай він тебе спитає, то одразу все забудеться!" (张爱玲, 2012, с. 323)

Проаналізувавши ті одиниці лексичного матеріалу, що було нами відібрано для аналізу особливостей вживання вигуків з точки зору гендерного аспекту, ми помітили такі тенденції використання вигуків чоловіками:

1. Частотність використання. Зі 120 відібраних речень лише 37 належать чоловічим персонажам романів. Це складає близько 31% від усієї вибірки (Рис. 4.1.1.). Таким чином, можна зауважити, що у порівнянні з жінками, чоловіки використовують вигуки рідше.

Рис 4.1.1.

2. Розташування вигуку у реченні. З огляду на проаналізовані речення, можна дійти висновку, що з 37 лексичних одиниць (речень), у 16 з 37 випадків у чоловічому мовленні вигуки було вжито у предпозиції, у 5 з 37 випадків – в інтерпозиції, і у 16 з 37 випадків – у постпозиції (Рис. 4.1.2.).

Рис 4.1.2.

3. Типи вигуків, що найчастіше використовуються. Зважаючи на класифікацію емоційно-експресивних характеристик вигуків сучасної китайської мови, нами було проаналізовано кожне речення вибірки. Відповідно до цієї класифікації 5 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення захоплення і здивування; 6 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення згоди, розуміння та осмислення; 2 з 37 речень використовувалися у реченні на позначення незгоди, заперечення, сумніву; 3 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення

презирства та огиди; 5 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення горя, страждання, смутку; 2 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення питання; 8 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення заклику, залучення уваги, окрику; 6 з 39 вигуків використовувалися у реченні на позначення іронії, насмішки, глузування (Рис. 4.1.3.).

Рис. 4.1.3.

Таким чином, з наведених прикладів можна побачити, що найчастіший випадок вживання вигуків чоловіками – це вживання вигуків, що спрямовані на привертання уваги реципієнта. Це в свою чергу підтверджує той факт, що для чоловіків вигуки є одним із методів встановлення свого соціального статусу серед групи людей.

Також частим випадком вживання вигуків у чоловічому мовленні є їх розташування у постопозиції в реченні. Це вказує на те, що такі вигуки було використано не як засіб вираження емоцій або

"нездатність" їх приховати, а саме як інструмент для надання висловлюванню більшого емоційного окрасу та сили.

Таким чином, можна чітко простежити декілька тенденцій використання вигуків чоловіками:

1. Чоловіки використовують вигуки рідше аніж жінки.
2. Вигуки в чоловічому мовленні дуже часто займають постопозицію (що не зовсім притаманно вигукам з огляду на їх природу).
3. В більшості випадків, чоловіки використовують вигуки на позначення оклику, привернення уваги – тобто для встановлення або закріплення свого положення в групі людей.

4.2. Особливості вживання вигуків жінками у сучасній китайській мові

Через те, що тривалий час, ані вигуки, ані жіноче мовлення не досліджувалися в контексті китайської мови, не існує розгалуженої системи вивчення поєднання цих двох аспектів китайської мови. Тому це дослідження будується виключно на відібраних лексичних одиницях та їх аналіз в розрізі загальних постулат вживання та функціонування вигуків.

Відібрані для аналізу "жіночі" речення складаються з таких:

1. 靡丽笙站住了脚道："啊，你来了！"她把电风扇搁在地上，迅疾地向他走来，走到他跟前，她把一只手按在她袒露的咽喉上。"
 – Zhùle jiǎo dào: "A, nǐ láile! "Tā bǎ diàn fēngshàn gē zài dìshàng, xùnjí dì xiàng tā zǒu lái, zǒu dào tā gēnqián, tā bǎ yī zhī shǒu àn zài tā tǎnlù de yānhóu shàng.- "A, ось ти де!" - сказала вона, зупинившись на своєму шляху. "Вона поклала віяло на підлогу і швидко підійшла до нього, а

коли підійшла до нього, притиснула руку до свого оголеного горла. (张爱玲, 2012, с. 46)

2. 静静道: "叫我别咒他, 这又是谁咒他了?" 说着, 放声大哭起来, 扑在姚先生身上道: "啊! 爸爸! 爸爸! 你要有个三长两短, 可怜你这苦命的女儿, 叫她往哪儿去投奔?" - Jìng jìng dào: "Jiào wǒ bié zhòu tā, zhè yòu shì shéi zhòu tāle?" Shuōzhe, fàngshēng dà kū qǐlái, pū zài yáo xiānshēng shēnshang dào: "A! Bàba! Bàba! Nǐ yào yǒu gè sānchángliǎngduǎn, kělián nǐ zhè kǔmìng de nǚ'ér, jiào tā wǎng nǎ'er qù tóubèn?" - Цзин Цзин сказала: "Мені було сказано не проклинати його, але хто його прокляв?" Вона розплакалася і кинулася з охами на пана Яо: "Татку! Якщо з тобою щось трапиться! Пожалій свою бідну дочку, куди їй іти?" (张爱玲, 2012, с. 164)

3. 绍兴姑娘唱的是: "越思越想越啦懊啊悔啊啊!" 稳妥的拍子。 - Shào xīng gūniáng chàng de shì: "Yuè sī yuè xiǎng yuè la ào a huǐ a a!" Wěntuǒ de pāizi. - Дівчина з Шаосін протягувала в пісні: "Ой чим більше я про це думаю, ой тим більше шкодую!". (张爱玲, 2012, с. 250)

4. 唉, 不过章先生, 这是普通的女人哪。 - Āi, bùguò zhāng xiānshēng, zhè shì pǔtōng de nǚrén nǎ. - На жаль, пане Чжан, це лише звичайна жінка. (张爱玲, 2012, с. 264)

5. 贞亮的喉咙, "哦噢噢噢噢噢! 哈啊啊啊啊啊!" 细颈大肚的长明灯, 玻璃罩里火光小小的颤动。 - Zhēn liàng de hóulóng, "ó ō ō ō ō ō! Hā a a a a a!" Xì jǐng dà dù de chángmíngdēng, bōlí zhào lí huǒguāng xiǎo xiǎo de chāndòng shì gēshēng lǐ yī zhèn yī zhèn de pāizi. - І вона во все горло почала: "Оооо...Аааа" - яскрава лампа з тонкою шийкою і великим животом, дрібне тремтіння вогника в скляній кришці. (张爱玲, 2012, с. 391)

6. 宝滢唤道："喂！这样要把嗓子喊坏了！" - Bǎo yàn huàn dào: "Wèi! Zhèyàng yào bǎ sǎngzi hǎn huàile!" - Баоян крикнула: "Гей! Ты зінсуєш собі горло, такими криками!" (张爱玲, 2012, с. 264)

7. 呵，爱玲，我真羡慕你！ - Hē, ài líng, wǒ zhēn xiànmù nǐ! - Ой, Ейлін, я так тобі заздрю! (张爱玲, 2012, с. 319)

8. 她潇洒地笑了一声。"不行嘍，他一天天瘦下去，他太太也一天天瘦下去，我呢，你看这手膀子... 现在至少，三个人里他太太胖起来了！" - Tā xiāosǎ de xiàole yīshēng. "Bùxíng āi, tā yī tiāntiān shòu xiàqù, tā tàitài yě yī tiāntiān shòu xiàqù, wǒ ne, nǐ kàn zhè shǒu bǎngzi... Xiànzài zhìshǎo, sān gèrén lǐ tā tàitài pàng qǐláile! - Вона хвацько засміялася: "Та де там! Він худне з кожним днем, і його дружина худне з кожним днем. Розмова не про мене! Подивіться на його руки... Зараз, принаймні, з трьох, його дружина товстішає!" (张爱玲, 2012, с. 320)

9. 一百五十万顶了房子来打架！才结婚了三天，没有打架的道理呀！..... 除非是女人不规矩。Yībǎi wǔshí wàn dǐng le fángzi lái dǎjià! Cái jiéhūn le sān tiān, méiyǒu dǎjià de dào lǐ ya!... Chúfēi shì nǚrén bù guījǔ... - Півтора мільйона поповнив будинок, щоб посваритися! Одружені лише три дні, немає причин сваритися! Ну хіба що жінка якщо винна... (张爱玲, 2012, с. 344)

10. 富有经验似地，仿佛上过许多次的当："买蟹粉馒头，啊？"然而女仆黄着脸，斜着眼睛，很不端正地又去想她的心事了。 - Fùyǒu jīngyàn sì de, fǎngfú shàngguò xǔduō cì dí dàng: "Mǎi xièfěn mántou, a?" Rán'ér nǚpū huángzhe liǎn, xié zhuó yǎnjīng, hěn bù duānzhèng de yòu qù xiǎng tā de xīnshìle - Вже навчена досвідом, вона спитала: "Може, купимо булочок з крабом, га?", однак покоївка, з

жовтим обличчям і розкосими очима, повернулася до своїх роздумів.
(张爱玲, 2012, с. 347)

11. 过了一会她又叫: "松龄呀! 推完这一个好来吃了。要冷了。
" - Guò le yī huǐ tā yòu jiào: "Sōng líng ya! Tuī wán zhè yīgè hǎo lái chīle.
Yào lěngle. – Через деякий час вона знову гукнула: "Сун Лін! Давай
вже їди їсти. Бо вже холоне". (张爱玲, 2012, с. 347)

12. 庞太太抬头问了一声: "走啦, 高先生?" - Páng tàitài táitóu
wènle yīshēng: "Zǒu la, gāo xiānshēng?" – Пані Понг підняла очі і
запитала: "Ви йдете, пане Гао?" (张爱玲, 2012, с. 348)

13. 奚太太叹道: "老了呀!" – Xī tàitài tàn dào: "Lǎole ya!" –
Пані Сі зітхнула: "Та стара вже!" (张爱玲, 2012, с. 184)

14. 她忽然之间怀疑起来: "这两年是不是老了呵?" - Tā hūrán
zhī jiān huáiyí qǐlái: "Zhè liǎng nián shì bùshì lǎole hē? – Раптом вона
засумнівалася: "То за ці два роки, постаріла ти, так?" (张爱玲, 2012,
с. 349)

15. 啊哟我说: 你在里面满写意——要不是我托了干女儿,
这边一个电话打得去, 也不会把你放在账房间里——格啾你满写意
呀! – Ayō wǒ shuō: Nǐ zài lǐmiàn mǎn xiěyì——yào bùshì wǒ tuōle gàn
nǚ'ér, zhè biān yīgè diànhuà dǎ dé qù, yě bù huì bǎ nǐ fàng zài zhàng
fángjiān lǐ——gé lǎo nǐ mǎn xiěyì ya! - А я кажу: Та ти світишся від
щастя! - якби я не довірив своїй похресниці телефонний дзвінок, я б
не поставив тебе в бухгалтерію - Ге Лао, ти така щаслива! (张爱玲,
2012, с. 352)

16. 哦? 你给我记着, 那陆军中尉, 下次不要他上门了, 他
喝醉了尽黏着睇睇胡调, 不成体统!" – Ó? Nǐ gěi wǒ jìzhe, nà lùjūn
zhōngwèi, xià cì bùyào tā shàngménle, tā hē zuìle jǐn niánzhuó dì dì hú
diào, bùchéng tǐtǒng! – О! Ту нагадав мені того армійського

лейтенанта. Наступного разу нехай не підходить до дверей, Він напивається та чіпляється до Ді Ді, його поведінка виходить за всі рамки. (张爱玲, 2012, с. 10)

17. 睨儿道: "呵哟!就像我眼里没见过钱似的!你看这位姑娘也不像是使大钱的人,只怕还买不动我呢!" - Nì er dào: "Hē yō! Jiù xiàng wǒ yǎn lǐ méi jiànguò qián shì de! Nǐ kàn zhè wèi gūniáng yě bù xiàng shì shǐ dàqián de rén, zhǐ pà hái mǎi bù dòng wǒ ne!" – *Hi Er промовила: "Ох! Я ніколи таких грошей на власні очі не бачила! Розумієте, ця дівчина не схожа на людину, яка заробляє багато грошей. Тому підкупити мене в неї навряд вийде."* (张爱玲, 2012, с. 10)

18. 姚妈道: "呸!像你这种人没良心的!" - Yáo mā dào: "Pēi! Xiàng nǐ zhè zhǒng rén méi liángxīn de. – *Яо Ма сказала: "ТЬфу! У таких людей, як ти, немає совісті!"* (张爱玲, 2012, с. 435)

19. 小蛮道: "唔... 你别回家!" - Xiǎo mán dào: "Wú..... Nǐ bié huí jiā! – *Сяомань сказала: "Ну, додому не повертайся!"* (张爱玲, 2012, с. 436)

20. 一见薇龙, 便笑道: "那乔琪乔, 对你很注意呀!" - Yī jiàn wēi lóng, biàn xiào dào: "Nà qiáo qí qiáo, duì nǐ hěn zhùyì ya!" - *Як тільки вона побачив Вейлун, то посміхнулася і сказала: "Цей Цяо Ціцяо так тобі багато уваги приділяє!"* (张爱玲, 2012, с. 26)

21. 睨儿拍着胸脯, 半晌方说出话来道: "这话该是我说的!... 噯呀, 你这人!魂都给你吓掉了!" - Nì er pāizhe xiōngpú, bànshǎng fāng shuō chū huà lái dào: "Zhè huà gāi shì wǒ shuō de!... Āi ya, nǐ zhè rén! Hún dōu gěi nǐ xià diào le! – *Hi Er дивлячись скося, біла себе в груди, і через довгий час промовила: "Треба було мені це сказати! Ох, ти ж! Налякав мене до смерті!"* (张爱玲, 2012, с. 31)

22. 睇睇翻身向薇龙溜了一眼，撇嘴道：“不至于短不了我哇！” - Dì dì fānshēn xiàng wēi lóng liūle yīyǎn, piēzuǐ dào: "Bù zhìyú duǎn bùliǎo wǒ wa! – Ді Ді перевернулася, глянула на Вейлонга, і скрививши губи сказала: "Та не може такого бути, щоб ти жити без мене не міг!" (张爱玲, 2012, с. 18)

23. 我说：“老四你去劝劝三爷，你们做金子，做股票，不能用六姑奶奶的钱呐，没的沾上了晦气！” - Wǒ shuō: Lǎo sì nǐ qù quàn quàn sān yé, nǐmen zuò jīnzi, zuò gǔpiào, bùnéng yòng liù gūnǎinai de qián nà, méi de zhān shàngle huìqì! – Я сказала: "Лао Си, спробуй переконати Дідуся, що коли ви коли торгуєте золотом та акціями, то вам не можна використовувати гроші бабусі, це не принесе вам вдачі!" (张爱玲, 2012, с. 125)

24. 我说嘿！老太太你不知道他们本地人，这些城里老生意人家，差不多的外路人他们还不肯给，是不是？ - Wǒ shuō hēi yí! Lǎo tàitài nǐ bù zhīdào tāmen běndì rén, zhèxiē chéng lí lǎo shēngyì rénjiā, chàbùduō de wài lùrén tāmen hái bù kěn gěi, shì bùshì? – Ія сказала: "Хей, тітонько, ну хіба ти не знаєш, що ці місцеві, ці старі бізнесмени, не хочуть мати справ з чужинцями. Ну хіба ж не так?" (张爱玲, 2012, с. 35)

25. 睨儿道：“哟！我怎么不知道？要不然，你加入唱诗班，她早就说了话了。” - Nì er dào: "Yō! Wǒ zěnmē bù zhīdào? Yào bùrán, nǐ jiārù chàngshī bān, tā zǎo jiù shuōle huàle. – Ні Ер сказала: "Отакої! Як це я про це не знала!? Якщо б ти почав ходити до хору, вона б мені вже давно розповіла!" (张爱玲, 2012, с. 20)

26. 七巧道：“天哪，你没挨着他的肉，你不知道没病的身子是多好的...多好的...” - Qī qiǎo dào: "Tiān nǎ, nǐ méi āizhe tā de ròu, nǐ bù zhīdào méi bìng de shēnzi shì duō hǎo de..... Duō hǎo de" - Цицяо

сказала: "Боже мій, ти б так до нього не прижималася. Ти не знаєш, наскільки краще тіло без хвороб... наскільки краще..." (张爱玲, 2012, с. 171)

27. 峰仪道: "咦?你怎么也拍起手来?" – Fēng yí dào: "Yí? Nǐ zěnme yě pāi qǐ shǒu lái." – Фен I сказала: "Га? Чому плескаєш у долоні?" (张爱玲, 2012, с. 90)

Наведені приклади є найбільш ілюстративними у нашому дослідженні. Проаналізувавши повний перелік відібраних для дослідження речень, нами було помічено декілька закономірностей використання вигуків у жіночому мовленні сучасної китайської мови.

По-перше, як вже було зазначено, 83 зі 120 відібраних лексичних одиниць належать до прикладів використання вигуків сучасної китайської мови жінками. Необхідно також зазначити, що у 45 із 83 випадків вживання вигуки було розташовано у предпозиції; у 10 з 83 випадків – в інтерпозиції; у 28 з 83 випадків – у постпозиції (Рис 4.2.1.), що відповідно складає 54%, 12% та 34% від усього об'єму лексичних одиниць. Таким чином, можна зробити висновок, що найчастіше жінки використовують вигуки у предпозиції, що вказує на те, що вигуки виконують свою пряму функцію, а саме передачу емоцій та реакція на ситуацію.

Рис 4.2.1.

По-друге, відповідно до класифікації емоційно-експресивних характеристик вигуків, 11 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення захоплення і здивування; 15 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення згоди, розуміння та осмислення; 8 з 37 речень використовувалися у реченні на позначення незгоди, заперечення, сумніву; 7 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення презирства та огиди; 18 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення співчуття, горя, страждання, смутку; 5 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення питання; 12 з 37 вигуків використовувалися у реченні на позначення заклику, залучення уваги, окрику; 7 з 39 вигуків використовувалися у реченні на позначення іронії, насмішки, глузування (Рис. 4.2.2.).

Рис. 4.2.2.

Примітно, що, на відміну від випадків використання вигуків чоловіками (у яких цей відсоток складає лише 14% від загальної кількості та посідає лише 3 місце поміж інших категорій), у наведених прикладах жіночі персонажі найчастіше використовують вигуки на позначення співчуття, горя, страждання та смутку (22% від загальної кількості). Таким чином, ми можемо припустити, що для жінок більш характерно використовувати вигуки в якості інструменту реакції на ситуації, що відбуваються в тому числі і з іншими людьми, а не безпосередньо з ними.

Висновки до розділу 4

Досліджуючи вигуки сучасної китайської мови, необхідно зазначити, що вживання вигуків залежить від багатьох факторів. На прикладі кожної окремої людини можна помітити суттєві відмінності у використанні вигуків. До таких факторів належить не лише гендер людини, а й її соціальний статус, методи виховання, рівень емоційного інтелекту, освіта, місцевість

проживання та місце народження тощо. Через це визначені нами особливості вживання вигуків не є універсальними та загально-дотичними.

Провівши аналіз відібраних нами лексичних одиниць із романів Чжан Айлін "怨女" ("Стара діва"), "倾城之恋" ("Кохання у зруйнованому місті") та "红玫瑰与白玫瑰" ("Червона роза та біла роза"), нами було визначено декілька основних тенденцій використання вигуків чоловіками та жінками, їх відмінності та особливості. Серед основних можна назвати такі:

1. Частотність використання вигуків у мовленні має пряме відношення до гендеру мовця. Жінки схильні використовувати вигуки майже в два рази частіше ніж чоловіки. Це в якійсь мірі підтверджує встановлені суспільство стереотипи про емоційність жінок.
2. Жінки та чоловіки мають різні цілі під час використання вигуків. В той час, як жінки частіше використовують вигуки для вираження своїх емоцій (які, як показало це дослідження, в більшості випадків будуть проявами співчуття), чоловіки схильні до використання вигуків задля привернення уваги – тобто підвищення своїх шансів бути почутими та донести свою думку.
3. Різняться і позиціювання вигуків у реченні. Як вже зазначалося у минулих розділах цього дослідження, інтерпозиція – найрідша форма для розташування вигуків у реченні. Втім жінки майже у половині випадків використовуються вигук у предпозиції у реченні, що свідчить про те, що таких випадках вигуки – природня реакція мовця на ситуацію, в якій вони знаходяться. Для чоловіків ситуація із розташуванням вигуків не така однозначна, адже відсоток використання вигуків у предпозиції такий же як і у постпозиції. Вигуки у постпозиції зазвичай використовуються не як вербальна засіб вираження емоцій у відповідь на зовнішні

тригери, а як засіб впливу на реципієнта, надання вислову більшої емоційної наповненості та своєрідного тиску на те, як інформація буде сприйматися.

ВИСНОВКИ

1. Вигуки сучасної китайської мови - це мовна категорія, яка й досі не має чітко визначеного статусу у китайській мові. Тривалий час китайські мовознавці не визначали вигук як окрему частину мови, об'єднуючи їх, наприклад, із звуконаслідувальними словами або частками. Однак для того, щоб виокремлювати вигук як окрему частину мови є ряд основних на наш погляд причин:

- Вигуки виконують особливі функції у реченні, зокрема:
 - 1) Функція формування вигукowego речення;
 - 2) Функція додавання реченню певного експресивного та емоційного забарвлення;
 - 3) Функція акцентування, посилення значення, вираженого будь-якою знаменною частиною мови;
 - 4) Функція члена речення.
- Вигуки оформлюють речення в цілому, не стосуються конкретного слова в реченні;
- Вигуки надають реченню певні додаткові або основні семантичні та емфатично-експресивні характеристики та виступають одним з центральних засобів реалізації цієї категорії в мовленні;
- Вигуки можуть формувати самостійні речення;
- У реченні вигуки мають декілька, проте конкретно зазначених позицій (предпозиція, інтерпозиція, постпозиція);
- Кожен окремий вигук має своє семантичне значення та експресивні характеристики.

2. Попри те, що тривалий час вигуки як окрема частина мови не досліджувалися окремо від інших мовних одиниць, наразі існує широко-розгалужена система класифікацій вигуків, що комплексно підходить до вивчення вигуків як класу. До таких класифікацій можна віднести:

- класифікацію за походженням (власне китайські та запозичені);

- фонетичну класифікацію (що поділяє вигуки за їх тонами, складами, їх можливістю редуплікуватися та утворювати незалежні структури);
- семантичну класифікацію (емотивні, волевтивні, когнітивні, етикетні, лакунарні);
- класифікацію за морфемною будовою (односкладові, багатоскладові)
- класифікацію за функціями, що виконують у реченні
- класифікацію за емоційно-експресивними характеристиками:
 - 1) Вигуки, що виражають захоплення, здивування;
 - 2) Вигуки, що виражають згоду, розуміння, осмислення;
 - 3) Вигуки, що виражають співчуття, горе, страждання, смуток;
 - 4) Вигуки, що виражають незгоду, заперечення, сумнів;
 - 5) Вигуки, що виражають презирство, огиду;
 - 6) Вигуки, що виражають питання;
 - 7) Вигуки, що виражають заклик, залучення уваги, окрик;
 - 8) Вигуки, що виражають іронію, насмішку, глузування.
- класифікацію за етимологією (первинні та десемантизовані)

3. Незважаючи на досить широкі міжнародні контакти, об'єми перекладу китайського літературного надбання українською мовою не є досить великими, і тому немає чітких норм перекладу саме вигуків. Проблематичною це тема стає і через те, що у китайських вигуків не може бути одного чітко виокремленого варіанту перекладу, адже значення (а відповідно і переклад) вигуку залежить від багатьох факторів, таких як тон, контекст, позиція в реченні, сполучуваність з іншими вигуками, інтонація, акцентованість та навіть гендер мовця. Існує велика система перекладацьких трансформацій, які можна застосовувати при перекладі вигуків. Втім, коли переклад вигуків не є можливим, тоді застосовується

такий метод як «компенсація» - лексична, граматична чи інтонаційна. Таким чином, використовуючи усі засоби перекладацьких трансформацій та інструменти компенсації, переклад вигуків не є проблематичним.

4. Хоча гендерна лінгвістика як наука є відносно молодим напрямком досліджень, вже існує широкий спектр наукових робіт, що вивчають аспект гендерну у лінгвістиці з різних сторін. Гендерна лінгвістика вивчає гендер як соціокультурний феномен (та відрізняє його від біологічної статі) та його лінгвістичні прояви. Гендерні відмінності у використанні мови можна прослідкувати до періоду Античності. Основним фокусом дослідників є те, якими інструментами мови апелюють представники різних гендерів та чим це зумовлено. Велика кількість мов є андропоцентричними, через що існує чимало стереотипних уявлень про різні гендери, що вкорінені у мові.

5. Нами було обрано гендерний аспект дослідження з тієї причини, що гендерна лінгвістика є відносно новим поняттям і тому не є широко-дослідженою у як в українській, так і в китайській мовах. Як і гендерна лінгвістика, так і вигук не є вивченими та зрозумілими в розрізі китайсько-української мовної взаємодії. Тому поєднання гендерного аспекту саме у використанні та функціонуванні вигуків у китайському реченні робить це дослідження унікальним.

В основу нашого дослідження покладена вибірка речення із вживання вигуків у романах сучасної китайської письменниці Чжан Айлін "怨女" ("С тара діва"), "倾城之恋" ("Кохання у зруйнованому місті") та "红玫瑰与白玫瑰" ("Червона роза та біла роза"). Ми обрали роботи цієї письменниці через те, що вона є однією із найяскравіших представниць сучасної хвилі сучасної жіночої літературної традиції в китайській культурі. Її творчість робить акцент на жінці як основному персонажі, що в контексті гендерного аспекту є цікавим полем для дослідженням, адже більшість гендерних

досліджень (в тому числі і в рамках гендерної лінгвістики) фокусувалися в основному на чоловічому мовленні.

6. Ми проаналізували найбільш вживаних вигуків сучасної китайської мови та дослідили їх з огляду усіх наведених нами вище класифікацій. Цей аналіз доводить різнохарактерність функційності вигуків у сучасному китайськомовному дискурсі. Під час дослідження ми помітили таку особливість:

- при виконанні функції члена речення, вигуки можуть виступати будь-яким членом речення, як головним так і другорядним, проте найчастіше виконує роль присудка, об'єднуючись у сполуку по формулі "Вигук + 了 + 一声" для передачі непрямой мови.

7. Гендер мовця насправді впливає на те, як людина вживає вигуки, а саме на такі аспекти, як:

- як часто вигуки вживаються у мовленні загалом;
- які саме вигуки вживаються;
- яка мета використання вигуків у мовленні;
- як мовець розташовує вигуки у реченні (тобто яку позицію у реченні займає вигук);

8. З огляду на зазначені особливості впливу гендеру на вживання вигуків, нами було помічено такі тенденції використання вигуків чоловіками та жінками:

- Жінки схильні використовувати вигуки вдвічі частіше, ніж чоловіки, що, вірогідно, продовжує підкріплювати стереотипні уявлення про емоційність жінок та "неемоційність" чоловіків.

- Жінки частіше використовують вигуки у предпозиції (тобто перед основним повідомленням), що вказує на те, що в більшості випадків вигуки виконуватимуть свою природню функцію – генерування емоційної відповіді (не називаючи емоцію) як реакцію на зовнішні чинники.

- Чоловіки частіше використовують вигуки для підсилення свого висловлювання, надання йому більшої емоційної значущості та привертання уваги, що пояснює використання вигуків у постпозиції (після основного повідомлення).

论文摘要

该论文的主题为“现代汉语感叹词的功能语义特征”。表示感叹或者呼唤应答的词叫叹词。叹词有一些语发特点。

第一，叹词没有实在的意义，只表示一种感情或一种使人注意的声音。

第二，独立性非常强，和句子其他部分没有结构上的关系。

第三，一般出现在句子前边，可是有时出现在句子后边。

在我们的研究中我们完成了下列一些任务：研究现代汉语里的叹感词和它们的语法特点；确定并研究现代汉语叹感词的功能特点；创造了叹感词的分类。该论文通过结构和功能分析，对以上所指的词汇语法手段的特点和功能实行了研究，确定其主要功能和叹词的特点。

该论文通过结构和功能分析，对以上所指的词汇语法手段的特点和功能实行了研究，确定其主要功能的叹词。

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Курсивом виділяємо назви журналів і книг, а не назви статей. Перші три позиції я Вам виправила. Почніть правити з Ісаєвої.

- Андрійченко, Ю.В. (2020). Особливості виникнення гендерних досліджень у лінгвістиці на сучасному етапі. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Retrived from <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v44/23.pdf>
- Бусел, В.Т. (2005). *Великий тлумачний словник сучасної української мови*. Ірпінь: ВТФ «Перун».
- Вихованець, І.Р., & Гордецька, К.Г. (2004). *Теоретична морфологія української мови*. Київ: Пульсари.
- Ганич, Д. І., & Олійник, І. С. (1985). *Словник лінгвістичних термінів*. Київ.
- Ісаєва Н.С. (2016). Особливості формування жіночого літературного дискурсу у китайській класичній літературі. *Літературознавчі студії*: зб. наук. пр. № 46. с. 142–154.
- Калашник, Л. С. (2015). Вигук як лінгвокультурологічний феномен сучасної китайської мови. Харків. *Вісник Київського національного лінгвістичного університету*. Серія : Філологія. - Т. 18, № 1. - с. 73-78
- Каптюрова, О. В. (2005). Вигуки сучасної англійської мови (системний та дискурсивний аспекти) (*Автореферат дис. канд. філ. наук*). Київський національний університет.
- Каптюрова О.В. (1997). Використання вигуків в організації мовленнєвої діяльності. *Іноземні мови*. № 2. 49–51.
- Кіктенко, В. О. (2018). *Історія українського китаєзнавства*. Київ. Інститут сходознавства ім. А. Ю. Кримського НАН України
- Ковалів Ю.І. *Літературознавча енциклопедія*: у 2 т. (2007). Київ: ВЦ «Академія». Т. 2: М — Я.

- Космеда, Т. А., Карпенко, Н. А., Осіпова, Т. Ф., Саліонович, Л. М., & Халіман, О. В. (2014). *Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика*. Дрогобич: Коло.
- Кравченко, Н. К. (n.d.). Retrieved from <https://discourse.com.ua/>
- Мацько, Л. І. (2004). Вигук. *Українська мова: Енциклопедія*. Київ: Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М. П. Бажана.
- Мацегора, І. Л., & Томиліна, Г. Я. (2012). Структурно–семантичні характеристики вигуків та звуконаслідувальних слів у системі лексико-граматичних класів української та російської мов (лінгводидактичний аспект). *Вісник Запорізького національного університету*. Філологічні науки. № 1. - с. 439-443.
- Нестеренко, О. О. (2014). Структурно–фонетичні особливості вигуків сучасної китайської мови. *Вісник КНУ імені Тараса Шевченка*. Східні мови та літератури, 20, 29–30.
- Нестеренко, О. О. (2015). Розмежування вигуків сучасної китайської мови за структурно–етимологічним параметром. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Серія: Філологія, 14, 192–194.
- Нестеренко, О. О. (2013). Синтаксичні особливості вигуків сучасної китайської мови. Слово і речення: синтактика, семантика, прагматика. *Матеріали міжнародної наукової конференції*. Київський університет ім. Бориса Грінченка. Київ: університет ім. Бориса Грінченка, 217–221.
- Нестеренко, О. О. (2015). Особливості синонімічної диференціації вигуків сучасної китайської мови. Мовні і концептуальні картини світу. *Мовні і концептуальні картини світу*. - 2015. - Вип. 51. - с. 344-351
- Пекарська А.О. (2021) Вербалізація гендерних стереотипів у китайськомовному художньому дискурсі. *Кваліфікаційна робота магістра*, наук. кер. Любимова Ю.С. Київ

- Романюк, С. А. (2014). Функційність вигуків у мовленні українських політиків. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. Серія 10: Проблеми граматики і лексикології української мови, 11, 144, 148.
- Семашко, Т. Ф. (2010). Гендерна лінгвістика в системі сучасної мовознавчої науки. *Вісник Маріупольського Державного гуманітарного університету*. Маріуполь.
- Соколова, І. В. (2011). Дискурс-аналіз як засіб навчання аналітичного читання студентів економічних спеціальностей. *Вісник Луганського національного університету*, 9 (220), 214–221.
- Сорокін С.В., Анастасіаді Н.П. (2006). Гендерна маркованість лексичного рівня китайської мови. *Зб. Українська орієнталістика № 1*. с. 102 – 108
- Халіман, О. В., & Космеда, Т. А. (2014). *Гендерна лінгвістика в Україні: історія, теоретичні засади, дискурсивна практика*. Дрогобич: Коло.
- Юй Чантай. (2014). Междометия как способ выражения эмоций в китайском языке. *Вестник Владивостокского государственного университета экономики и сервиса*.
- 苏莉亚·尼亚孜. (2002). *现代汉语词类研究*. 上海: 商务印书馆.
- 郭锐. (2022). *现代汉语词类研究*. 上海: 商务印书馆
- 冯庆华. (2010). *实用翻译教程_英汉互译_第3版*. 上海: 外语教育出版社.
- 邢福义. (1996). *汉语语法学*. 长春: 东北师范大学出版社.
- 王了一. (1951). *中國語法綱要*. 北京
- 吕叔湘. (1959). *文言虚字*, 上海教育出版社
- 张志公. (1953). *汉语语法常识*, 青年出版社, 282 页
- 杜道流著. (2005). *现代汉语感叹句研究*. 合肥: 安徽大学 出版社,
- 苗兴伟. (2017). *后现代语境下性别身份的话语建构*. 南京师大学报, 社会科学版.

- Mao, A. M. (2020). A Comparative Study of Interjections in Chinese and English. *Open Journal of Modern Linguistics*, 10, 315-320. <https://doi.org/10.4236/ojml.2020.104018>
- Palmer, J. (2016). Do women really talk more than men? *The Farmville Herald*. Retrieved from <https://www.farmvilleherald.com/2016/11/do-women-really-talk-more-than-men/>
- Paul, K., & Kempton, W. (1984). What Is the Sapir-Whorf Hypothesis? *American Anthropologist*.
- Lankoff, R. (1975). *Language and women's place*. Cambridge University Press
- Jennifer Coates. (2015). *Women, Men and Language. A sociolinguistic Account of Gender differences in Language* 3rd ed, New York: *Routledge*
- Ye, Lei. (1995). Complimenting in Mandarin Chinese. In *Pragmatics of Chinese as Native and Target Language. Honolulu: University of Hawaii*, 207–302.
- Ming Dong Gu. (2018). Eileen Chang's fiction. *Routledge Handbook of Modern Chinese Literature*
- Wardhaugh, R. (2000). An Introduction to Sociolinguistics. *An introduction to Sociolinguistics*. Blackwell Publishers Ltd.
- Wang, D. D. (1998). Fictional Transgressions: Zhang Ailing and the Genealogy of the Modern Chinese Literary Woman. *Modern Chinese Literature*, 10(2), 57-86.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

张爱玲. (2016). *大全集十八册*. 出版社:北京十月文艺出版社.

ДОДАТКИ

1. 薇龙闭上了眼睛。啊，乔琪!有一天他会需要她的，那时候，她生活在另一个家庭的狭小的范围里太久了;为了适应环境，她新生的肌肉深深的嵌入了生活的栅栏里，拔也拔不出，那时候，他再要她回来，太晚了。她突然决定不走了——无论怎样不走。

2. 悽细是悽细啊!直到去年她碰见了罗杰，爱上了他，先前她从来没有过结婚的念头。

3. 靡丽笙站住了脚道：“啊，你来了!”她把电风扇搁在地上，迅疾地向他走来，走到他跟前，她把一只手按在她袒露的咽喉上

4. 他正当神经疲倦到了极点的时候，禁不起一点震动，便吓得跳起身来，坐在枕头上问道：“谁啊?”门呀的一声开了，显然有人走了进来。

5. 蜜秋儿太太道：“啊!你是罗杰……”

6. 啊，七八年前……那是最可留恋的时候，父母之爱的黄金时期，没有猜忌，没有试探，没有嫌疑

7. 小寒道：“一定!一定!你来玩啊!再见!”她刚把电话挂上，又朗朗响了起来。

8. 小寒道：“啊，原来你自己也知道你多么对不起绫卿

9. 他的嗓子浑圆嘹亮：“可怜啊可怜!一个人啊没钱!

10. 啊，管它呢!她承认柳原是可爱的，他给她美妙的刺激，但是她跟他的目的究竟是经济上的安全。

11. 静静道：“叫我别咒他，这又是谁咒他了?”说着，放声大哭起来，扑在姚先生身上道：“啊!爸爸!爸爸!你要有个三长两短，可怜你这苦命的女儿，叫她往哪儿去投奔?

12. 绍兴姑娘唱的是：“越思越想越啦懊啊悔啊啊!”稳妥的拍子。

13. 我说: ‘兰西, 露西, 沙丽, 宝丽, 你们要仔细啊!’

14. 不要像你母亲, 遇人不淑, 再叫你母亲伤心, 你母亲禁不起了啊!

15. 从小我就对她们说: ‘好好念书啊, 一个女人, 要能自立, 遇着了不讲理的男人, 还可以一走。

16. ’ 唉, 不过章先生, 这是普通的女人哪。

17. 她家里养着一只芙蓉鸟, 鸟一叫她总算它是叫她, 疾忙答应一声: “啊, 鸟儿?” 踮着脚背着手, 仰脸望着鸟笼。

18. 贞亮的喉咙, “哦噢噢噢噢! 哈啊啊啊啊!” 细颈大肚的长明灯, 玻璃罩里火光小小的颤动是歌声里一震一震的拍子。

19. 那边把脚跨到冷水里, “哇!” 大叫起来, 把水往身上泼, 一路哇哇叫。

20. 宝滢唤道: “喂! 这样要把嗓子喊坏了!” 然而她自己踏进去的时候一样也锐叫, 又笑起来, 在水中唱歌, 义大利的“哦嚟勒弥 哦!”

21. “呵, 爱玲, 我真羡慕你!

22. 她潇洒地笑了一声。 “不行喏, 他一天天瘦下去, 他太太也一天天瘦下去, 我呢, 你看这手膀子……现在至少, 三个人里他太太胖起来了!”

23. “啊! 因为莎士比亚知道十四岁的天真纯洁的女孩子的好处! 啊! 十四岁的女孩子! 什么我不肯牺牲, 如果你给我一个十四岁的女孩子?” 他啧啧有声, 做出贪嘴的样子, 学生们哄堂大笑

24. “唔, ” 教授说: “你演过戏吗?”

25. “唔……戏剧这样东西, 如果认真研究的话, 是应当认真研究的。” 仿佛前途未可乐观。

26. 阿小道：“啊呀！现在这个时世，倒是宁可工钱少些，中国人家，有吃有住；像我这样，叫名三千块一个月，光是吃也不够！”

27. 阿小把筷子头横过去敲了他一下，叱道：“对过吃得好，你到对过吃去！为什么不去？啊？为什么不去？”

28. 读不了两句便问：“姆妈，读两个钟头我好去玩了，姆妈，现在几点啊？”

29. 阿小怔了一怔，红了脸，淡淡笑了一声道：“他不行罢？小学毕业还早呢，虽然他不学好，我总想他读书上进呀！”

30. 一百五十万顶了房子来打架！才结婚了三天，没有打架的道理呀！……除非是女人不规矩……”她朦胧中联想到秀琴的婆家已经给新房里特别装上了地板，秀琴势不能不嫁了。

31. 女人带着哭声咧咧啰啰讲话，仿佛是扬州话的“你打我！……你打我！……你打死我啊！”

32. 富有经验似地，仿佛上过许多次的当：“买蟹粉馒头，啊？”然而女仆黄着脸，斜着眼睛，很不端正地又去想她的心事了。

33. 庞先生和他推拿着的高先生说到外面的情形：“现在真坏！三轮车过桥，警察一概都要收十块钱，不给啊？不给他请你到行里去一趟。”

34. 过了一会她又叫：“松龄呀！推完这一个好来吃了。要冷了。”

35. 所以他能够这样忙，啊——而照样的精神饱满！

36. 第二个钟头，啊，研究的是现代的学问，物理啊、地理啊、翻译的外国文啊……请的一个先生，那真是学问好的，连这先生的一个太太也同他一样地有学问——你说难得不难得？”

37. 庞松龄不住手地推着，却把话头停了一停，问外面：“阿芳啊，底下是哪个啊？”

38. 庞太太抬头问了一声：“走啦，高先生？”

39. 阿芳把小书桌的抽屉上了锁，走过这边来，一路把钥匙扣在肋下的钮绊上，坐到奚太太身边，笑道：“奚太太，听说你们先生在里头阔得不得了呀！”

40. 奚太太叹道：“老了呀！”她忽然之间怀疑起来：“这两年是不是老了呵？”

41. 哦——踏进门就往小老姆房里一钻！”

42. 可怜啊——黑夜里乘了部黄包车白楞登白楞登一路颠得去，你知道苏州的石子路，又狭又难找，墨黑，可怜我不跌死是该应！

43. 啊哟我说：你在里面满写意——要不是我托了干女儿，这边一个电话打得去，也不会把你放在账房间里——格啵你满写意呀！

44. 这拔号的是个少爷模样，穿件鹿皮外套，和庞先生谈到俄国俱乐部放映的实地拍摄的战争影片：“真怕人，眼看着炮弹片子飞过来，一个兵往后一仰，脸一皱，非常痛苦的样子，把手去抓胸脯，真死了。死的人真多啊！”

45. 那妇人偏着头想了一想道：“请谁呢？这批英国军官一来了就算计我的酒，可是又不中用，喝多了就烂醉如泥。哦？你给我记着，那陆军中尉，下次不要他上门了，他喝醉了尽黏着睇睇胡调，不成体统！”

46. 吉婕道：“哦，你说的是他们。后来可笑的事多着呢！”

47. 哦，对了，只有一件；新娘和女宾相的花束都已订购，但是他可以去买半打贵重的热带兰花送给蜜秋儿太太和靡丽笙佩戴。

48. 罗杰煞住了车，向她挥了挥手，笑道：“哈啰，凯丝玲！”凯丝玲嗤啦嗤啦摇摇摆摆向这边滑了过来，今天下午她要做提花篮的小女孩，早已打扮好了，齐齐整整地穿着粉蓝薄纱的荷叶边衣裙，头上系着蝴蝶结。

49. 她打开了花盒子，哟了一声道：“瞧你这浪费的孩子！”

50. 巴克掉转身来看着他，慢慢的说道：“哦……你要到夏威夷去。……你太太预备一同去吗？”

51. 言子夜见满屋子人笑成一片，只当作传庆有心打趣，便沉下了脸，将书重重的向桌上一掷，冷笑道：“哦，原来这是个笑话！对不起，我没领略到你的幽默！”

52. 小寒道：“哦，是吗？他不喜欢她，他欢喜谁？”

53. 那妇人道：“呸！又讲呆话了。我告诉你——”

54. 睨儿道：“呵哟！就像我眼里没见过钱似的！你看这位姑娘也不像是使大钱的人，只怕还买不动我呢！”

55. 梁太太道：“哟！原来你今天 是专程来请安的！”

56. 流苏道：“呸！他们也配！”

57. 姚妈道：“呸！像你这种人没良心的！”

58. 不久，她拎着个大包袱穿过厨房，厨子道：“啊？你真走啦？”

59. 宗豫笑道：“这么着急啊？”

60. 家茵瞅了他一眼，低下头去笑道：“哦？你倒占人家的便宜！”

61. 小蛮道：“唔……你别回家！”

62. 宗豫仔细拿着她的手看了看，道：“咦？我记得是破的嚟！”

63. 吉婕连忙说道：“是呀！我自己也是杂种人，我就吃了这个苦。

64. 一见薇龙，便笑道：“那乔琪乔，对你很注意呀！”

65. 睨儿拍着胸脯，半晌方说出话来道：“这话该是我说的！……噯呀，你这人！魂都给你吓掉了！”

66. 梁太太冷笑道：“你呀——你这么不爱惜你的名誉，你把你的前途毁了，将来你不但嫁不到上等阶级的人，简直不知要弄到什么田地！”

67. 梁太太又道：“你别以为一个人长得有几分姿色，会讲两句场面上的话，又会唱两句英文歌，就有人情情愿愿的大把的送钱给你花。我同你是自家人，说句不客气的话，你这个人呀，脸又嫩，心又软，脾气又大，又没有决断，而且一来就动了真感情，根本不是这一流的人才。”

68. 薇龙微微的叹了一口气道：“你让我慢慢的学呀！”

69. 她用她那微带沙哑的喉咙低低说道：“不要把你自己压制得太厉害呀，我劝你！”

70. 他父亲道：“他呀，连男朋友都没有，也配交女朋友！”

71. 波兰笑道：“别着急呀！我取笑你，你不会取笑我么？”

72. 睇睇翻身向薇龙溜了一眼，撇嘴道：“不至于短不了我哇！”

73. 说到这里，她哇的一声哭了起来。乔琪轻轻的摇着她，但是她依旧那么猛烈地发着抖，使他抱不牢她。

74. 峰仪笑道：“好哇！你骂我！”

75. 上海似乎从来没有这么静过——大白天里！一个乞丐趁着鸦雀无声的时候，提高了喉咙唱将起来：“阿有老爷太太先生小姐做做好事救救我可怜人哇？阿有老爷太太……”

76. 没钱的人，要完也完不了哇！你就剃了头发当姑子去，化个缘罢，也还是尘缘——离不了人！”

77. 心心哭得越发嘹亮了，索性叫喊起来，道：“把我作弄得还不够！我——我就是木头人，我也受不了哇！”

78. 旁边一个太太便道：“说是嘴唇厚的人天性厚哇！”

79. 七巧哼了一声，将金挖耳指住了那太太，倒剔起一只眉毛，歪着嘴微微一笑道：“天性厚，并不是什么好话。”

80. 孩子们爬在地上争夺一条青罗汗巾子，一撒手，一个最小的跌了一跤，磕疼了后脑壳，哇哇哭起来，霓喜抱了他走到后阳台上。

81. 汤姆生在这点上染有中国人的习气，叫女书记的时候从不揪铃，单只哇啦一喊。

82. 我说：‘兰西，露西，沙丽，宝丽，你们要小心啊！不要像你母亲，遇人不淑，再叫你母亲伤心，你母亲禁不起了啊！’

83. 那边把脚踏到冷水里，“哇！”

84. 宝滢唤道：“喂！这样要把嗓子喊坏了！”

85. 卖豆腐花的挑着担子悠悠吆喝着，只听见那漫长的尾声：“花……呕！花……呕！”

86. 我说：老四 你去劝劝三爷，你们做金子，做股票，不能用六姑奶奶的钱呐，没的沾上了晦气！

87. 朴斋见花边云滚，正系时兴，吐舌：“恐怕要十块洋钱呐 嚟！”

88. 流苏果然留心着，照准他臂上打去，叫道：“哎呀，让它跑了！”

89. 汤姆生笑道：“哎呀，已经打好了，真快！让我试试。”

90. 振保笑道：“哎呀！这东西最富于 滋养料，最使人发胖的！”

91. 愆细把头发向后一摔，露出脸来，看了他一看，又别转头去，向门外张了一张，仿佛是极端恐怖的样子，使劲咽下一口气，嘎声叫道：“对不起——对不起——你必得帮我的忙！”

92. 罗杰听不清她说些什么，只得弯下腰去柔声道：“对不起，靡丽笙，你再说一遍。”

93. 麦菲生太太淡淡的道：“对不起，我有点事，怕不能来了！”

94. 乔琪突然带着笑喊道：“喂！你身上着了火了！”

95. 愔细睁不开眼睛，一面笑一面锐叫道：“喂，喂，你这是做什么？”

96. 小寒那边也叫道：“喂！喂！怎么电话绕了线？你刚才说什么来着？”

97. 她拿起了听筒：“喂……噢……唔，唔……晓得了。”便挂断了。

98. 宝滢唤道：“喂！这样要把嗓子喊坏了！”

99. “呵，爱玲，我真羡慕你！还是像你这样好——心静。你不大出去的罢？告诉你，那些热闹我都经过来着——不值得！”

100. 她潇洒地笑了一声。“不行暖，他一天天瘦下去，他太太也一天天瘦下去，我呢，你看这手膀子……现在至少，三个人里他太太胖起来了！”

101. 她慌里慌张，各种无味的假话从她嘴里滔滔流出来：“也该预备起来了，我给她打一套绒线的小衣裳。喂，宝宝，要做哥哥了，以后不作兴哭了，听妈妈的话，听爸爸的话，知道了吗？”

102. 她猜是个中国人打错了的，越发仿着个西洋悍妇的口吻，火高三丈锐叫一声“哈啰？”

103. 我说嘿！老太太你不知道他们本地人，这些城里老生意人家，差不多的外路人他们还不肯给——是不是？”

104. 他回答：“好吧。哼哼！嘿！嘿！”怎么哼哼冷笑起来？

105. 七巧叱道：“得了，得了，少说两句罢！在我前面糊什么鬼？有朝一日你让我抓着了真凭实据——哼！”

106. 梁太太道：“哟！原来你今天 是专程来请安的！”

107. 睨儿道：“哟！我怎么不知道？要不然，你加入唱诗班，她早就说了话了。”

108. 乔琪待叫“啜哟”，又缩住口。睨儿的左脚 又是一下，踢中了左膝，乔琪一松手，睨儿便进门去了。

109. 她打开了花盒子，哟了一声道：“瞧你这浪费的孩子！”

110. 她幽幽地叹了口气道：“对不起，我又忘了，男女有别！”

111. 四奶奶道：“哟！你不知道，越是那种人，越是喜欢那年纪轻的。

112. 流苏抿着嘴笑道：“哟！我就是香港总督，香港的城隍爷，管这一方的百姓，我也管不到你头上呀！”

113. 她就说：“哟！您不知道现在的女孩子跟您从前做女孩子时候的女孩子，哪儿能够打比呀？”

114. 七巧道：“天哪，你没挨着他的肉，你不知道没病的身子是多好的……多好的……”

115. 娇蕊点点头，回答他的时候，却是每隔两个字就顿一顿，道：“是从你起，我才学会了，怎样，爱，认真的……爱到底是好的，虽然吃了苦，以后还是要爱的，所以……”

116. 峰仪道：“咦？你怎么也拍起手来？”

117. 四奶奶一个人在外间屋里翻箱倒柜找寻老太太的私房茶叶，忽然笑道：“咦！七妹，你打哪儿钻出来了，吓我一跳！”

118. 他告诉娇蕊他如何如何能干，娇蕊也夸奖他，把手搓弄他的头发，说：“哦？嗯，我这孩子很会做事呢。”

119. 他当着人对娇蕊的态度原有点僵僵的，表示他不过是她家庭的朋友，但是艾许小姐静静窥伺着的眼睛，使他觉得他这样反而欲盖弥彰了，因又狎熟地紧凑到娇蕊跟前问道：“下次补请—— 嗯？”

120. 娇俏地溜他一眼，伸一伸舌头，然后又认真地抱怨：“嗯嗯嗯！明明念过的嘛，让你一问又都忘了！”